

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 464 del 31/10 al 13/11 de 2018 2€

Extorsió a domicili

Les empreses de desallotjaments extrajudicials reciclen laboralment
desenes d'expolícies, paramilitars, vigilants de discoteca,
integrants de grups de l'extrema dreta i organitzacions criminals
pàg. 4-11

SUPLEMENT CINEBAIX
16 pàgines amb la programació
i reportatges relacionats
amb el Cicle de Cinema de la
Mediterrània i del Llevant

EDITA
La Directa SCCL
C. Riego, 37, baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

QUI SOM?

- A fons**
Grup d'investigació
- Miralls**
Gemma Garcia
- Cruïlla**
Vicent Almela i Guille Larios
- Impressions**
Laia Alsina i Xavier Puig
- Roda el món**
Oriol Andrés, Roger Suso i Joan Mas
- Expressions**
Misaël Alerm i Carla Mallol
- La indirecta**
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
- Fotografia**
Víctor Serri
- Il·lustració**
Ricardo Hermida i Lluís Ràfols
- Correcció**
Èlia Olivan
- Edició**
Jesús Rodríguez
- Disseny gràfic i compaginació**
Pau Fabregat
- Projecte gràfic**
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
- Coordinació web**
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
- Coordinació País Valencià**
Ester Fayos
- Audiovisuals**
Sònia Calvó i Estel·la Marcos
- Administració i subscripcions**
Ester Mora
- Difusió**
Estel·la Marcos
- Publicitat i distribució**
Paula Rodríguez
- Gestió web**
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona ('El Setembre'); Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('La Intervia'); El Camp; Terres de Ponent; Castelló; València; Mallorca ('Aguait'); Eivissa; Menorca; Perpinyà i Terres de l'Ebre, El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: HUGO CORNELLES

La Directa rep una subvenció estructural de la Generalitat de Catalunya pel fet de ser un mitjà en llengua catalana, que suposa menys d'un 2% del pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

SUMARI

A FONS

4-11

El negoci de desallotjar
La desokupació extrajudicial d'habitatges ja suposa un suculent negoci que encapçala l'empresa Desokupa, on despunta amb una facturació anual de cinc milions d'euros. L'activitat amaga una maquinària de reciclatge laboral d'expolícies, paramilitars i porters de discoteca. Una investigació de Blanca Todó.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Yayo Herrero
Gemma Garcia conversa amb l'ecofeminista, qui alerta del "naufragi antropològic" al qual s'aboca la humanitat, però també obre clarianes per a altres mons possibles i vivibles, que passen per una conversió social i ecològica. Amb fotos de Montse Giralt.

IMPRESSIONS

16-18

L'espai públic a Catalunya
Vicens Valentín posa sobre la taula el debat entorn l'ús polític dels carrers. Il·lustració d'Andrea Lucio.

Resposta davant la repressió
Un article de Maria Ferrer amb il·lustració de Paula Zapata.

CRUÏLLA

19-21

Una nova generació de vinyateres
Arreu del territori sorgeixen projectes vinícoles que tenen el treball artesanal, el respecte per l'entorn i l'arrelament al territori com a valors diferencials. Esther Bermejo passeja per les vinyes de la Vall del Corb, la Plana Alta i l'Alt Camp.

RODA EL MÓN

22-26

Víctimes del gallet fàcil
Anna Montull Garcia analitza l'augment de l'ús d'armes per part d'agents de policia de l'Estat francès.

Marxa d'Hondures als Estats Units
Diana Gener i Juan Vicente Iborra posen el focus en la caravana migrant.

Inestabilitat política a Romania
L'anàlisi d'Àlex Amaya Quer.

EXPRESSIONS

27-31

Anàlisi del món casteller
Joan Pol Alcaraz explica l'origen dels castells, l'entrada de les dones en les estructures humanes, debats entorn la competitivitat entre les colles i el sorgiment de colles universitàries. Amb fotografies de Mireia Comas.

L'estructura líquida quotidiana
El relat literari d'Ivet Eroles. Amb il·lustració de Visual Omelette.

INDIRECTA

32

Entrevista a Spitou Mendi
Amb una trajectòria de més d'una dècada com a activista del Sindicat d'Obrers del Camp - Sindicat Andalús de Treballadors, dona veu a les vulneracions de drets que pateix aquest col·lectiu. Preguntes de Mariana Cantero i fotografia de Freddy Davies.

Més que mil paraules

ÁLVARO MICHAELS | Una jove escup sobre una fotografia de Jair Bolsonaro durant una acció de protesta l'any 2017. Bolsonaro ha estat escollit com a nou president del Brasil a la segona volta de les eleccions presidencials, amb un 55% dels vots. Malgrat que el seu discurs durant la campanya ha estat plagat d'afirmacions en suport al terrorisme d'estat, l'homofòbia, el masclisme i el racisme, ha esdevingut el candidat de les elits econòmiques del país més poblat de l'Amèrica Llatina.

Comunitat Directacoop

Festa, oci i cures el 18N a Can Masdeu

Estel·la Marcos | @EstellaMarcos

Correm per poder arribar a temps. I sovint amb la sensació de no arribar-hi. Per això hem decidit parar el que la Sònia Moll definia en una de les seves columnes com el “temps anglès”. I no volem fer veure que no ens passa res per dins. Parem per dedicar-nos temps a no ser superheroïnes, escoltar-nos i gaudir plegades d’una jornada amb la millor de les companyies: família; amistats; companyes de militància, feina i vida. Amb bona música, una paella, espais per a tots els gustos, poesia i un ambient que decidament projectarà energia dolça. I tot això a Can Masdeu, un espai amb més de setze anys d’història com a centre social ocupat i autogestionat, situat al bell mig de la serra de Collserola i a uns quinze minuts caminant fins a la parada de metro o d’autobús més propera. Serà un matí de propostes musicals, amb Sílvia Tomàs Trio i Ovidi 4 a l’hora del vermut i amb un espai infantil dinamitzat a la mateixa hora. Després d’una paella cuinada amb mans i estil valencià, tocarà el torn als duets poètics, amb la Sònia Moll i la can-

tautora Lúdia Uve obrint la tarda, seguides pel duet format per Misael Alerm i Joan Gener, *expressionistes* de la DIRECTA. En paral·lel, actuaran Mitja i Mitjoneta, un grup de titelles que donen girs a les històries dels contes tradicionals per carregar-les de crítica i transformació social. Per acabar, i acompanyant la posta del sol, sonarà música afrotropical, salsa i cúmbia, amb les mans de la punxadiscos “La Niña Mai”. Durant el dia, diverses entitats i col·lectius instal·laran paradetes informatives per donar-se a conèixer i oferir els seus productes a qui hi estigui interessada. Amb tot, la idea és fer una jornada de comunitat, de reforç dels vincles afectius i d’intercooperació. El 18 de novembre celebrem la tardor en comunitat, i volem ser moltes. Les més properes, les que no ho són tant, les que són properes a totes aquestes, i aquelles que simplement volen compartir aquest dia amb nosaltres i aprofitar per conèixer el que també és dorsal en la transformació social: la festa, l’oci i les cures.

Les píndoles | De l'accés a l'habitatge

L'espina

/ MARC VERS

Operaris
d'Elite Control
sense identificatius
van desallotjar la
Benaventurada el
30 d'octubre
de 2016
/ ZACH CAMPBELL

Tres anys després del seu naixement, l'empresa Desokupa s'ha consolidat com a pionera en el negoci emergent de la desocupació a l'Estat espanyol -té una facturació de 5 milions d'euros anuals, segons publicita el seu gerent i impulsor, Daniel Esteve. Gaudeix d'una àmplia visibilitat mediàtica i, avui dia, amplifica el seu model de negoci a través d'un sistema franquiciat que li permet obrir noves seus a diferents punts de l'Estat espanyol, com Mallorca o Màlaga.

Part del seu èxit rau en la capacitat d'articular hàbilment el seu camp de negoci -emparat en l'alegalitat i de connectar i fer rendible el seu extens capital logístic, social i humà -fet que li ha permès esdevenir una autèntica *maquinària de reciclatge*. L'empresa és capaç de donar un complement salarial o una oportunitat laboral de primer ordre a una galàxia d'individus aparentment dispersos i inconnexes. Alguns d'ells tenen trajectòries de vida i/o laborals vinculades a cossos policials i porteries de clubs i discoteques de la nit (barcelonina, balear i andalusa). També hi ha professionals de la lluita i amateurs de la boxa, el muay thai i arts marcial mixtes (MMA, per les sigles en anglès); ultres d'equips de futbol; personal instructor de gimnàs; caps empresarials del món de la seguretat privada; agents del sector immobiliari i juristes.

Les successives denúncies de la campanya *StopDesokupa* arran del desallotjament de la finca Can Dimoni -ubicada al barri barceloní de Gràcia- van permetre la identificació d'una primera fornada d'operaris de l'empresa, molts d'ells sorgits de l'entorn de gimnasos, alhora que practicants professionals de disciplines de combat i arts marcial. Alguns d'ells arrossegaven un historial delictiu o d'activitats il·lícites i d'altres tenien vincles amb l'extrema dreta. En aquell operatiu es van donar a conèixer Daniel Esteve -detingut sota l'acusació de segrest i extorsió l'any 2008, quan va impulsar una empresa de cobrament de morosos (Morososbcn) que utilitzava "mètodes expeditius"-; el comandant Jivko Ivanov, antic paramilitar txètnik a Bulgària i Sèrbia que

en l'actualitat té un rol polític dins de formacions ortodoxes búlgares, i Ernesto Navas, un jove d'ideologia neonazi condemnat per apunyalat un antifeixista al metro de Camp de l'Arpa. Posteriorment, el portal Infoguinaradó va fer públic el nom de Tulio Ricardo Muñoz, un altre dels operaris habituals en les intervencions de Desokupa. Muñoz havia exercit com a agent de policia al Perú, i fins l'any passat era revisor del metro de Barcelona, quan va ser detingut i acomiadat per robar els diners de les multes imposades per viatjar sense bitllet.

Assetjament, narcotràfic i ultres

Temps enrere del sorgiment d'aquest tipus d'empreses, ja es van donar casos d'assetjament immobiliari -intervencions i desallotjaments de cases okupades a càrrec d'escamots i bandes informals. Es van recollir sobretot en mitjans de contrainformació o bé en relats fragmentaris, anecdòtics i descontextualitzats publicats a la secció de societat dels diaris. Les denúncies van ser arxivades als jutjats i va quedar demostrat un cert col·laboracionisme policial -algun agent dels Mossos d'Esquadra s'havia vist assenyalat en les denúncies.

Amb el temps, se sabia que molts d'aquests escamots i bandes armades i violentes estaven relacionades amb el narcotràfic, els segrestos i les extorsions, i que estarien integrades per lluitadors d'arts marcial, exagents de cossos policials de l'Estat espanyol, porters de discoteca i/o membres dels Casals -la facció més radical de l'afició del Futbol Club Barcelona.

El febrer de 2010, membres d'aquesta facció van ser detinguts pels Mossos d'Esquadra acusats d'extorsió, narcotràfic i agressions. Fonts policials van explicar que alguns dels detinguts també desallotjaven cases okupes per encàrrec de les propietats, que volien estalviar-se les costes i el llarg procés judicial requerit per poder executar un desallotjament legal.

Alguns dels membres d'aquests escamots provenien de la seguretat privada de discoteques de Castelldefels,

EL NEGOCI DELS DESALLOTJAMENTS EXTRAJUDICIALS

Les empreses de desokupació de pisos donen una segona oportunitat laboral a expolícies, paramilitars, vigilants de discoteca, practicants d'arts marcial i altres d'equips de futbol. En alguns d'aquests casos, entre les plantilles també es constaten lligams amb grupuscles de l'extrema dreta i del crim organitzat

Blanca Todó | @La_Directa

Daniel Esteve, promotor de Desokupa, havia estat detingut l'any 2008 sota l'acusació de segrest i extorsió

L'any 2010, un mosso d'esquadra del macrocomplex Egara va ser detingut per integrar un escamot d'extorsió

Gavà i Terrassa -s'ha constatat el vincle amb el sindicat ultradretà Treballadors Nacional-Sindicalistes (TNS) i amb clubs locals de futbol. Aquell any, segons va informar el Departament d'Interior, en un altre operatiu es va detenir a Castelldefels un mosso d'esquadra fora d'horari laboral quan es disposava a extorsionar un deutor de l'empresa que l'havia contractat. Des d'Interior només va transcendir que l'agent treballava en una de les unitats especialitzades del macrocomplex policial Egara de Sabadell i no es van donar detalls sobre les mesures disciplinàries imposades a l'agent.

Entre els anys 2006 i 2009, escamots d'homes corruptes havien pressionat, atacat amb còctels Molotov o desallotjat violentament diferents espais okupats als barris barcelonins del Raval, les Corts, Sant Andreu i Sants. L'estiu de 2008, un grup armat amb pals de ferro, navalles i malls va ensorrar la porta del número 25 del carrer Benavent, al districte de les Corts, que uns dies abans havia estat okupat per un grup de joves, el qual va ser expulsat mitjançant amenaces i cops. L'arribada de la policia va fer que els extorsionadors es dispersessin, tot i que dos d'ells es van quedar fins a completar el tapiatge de la porta. Les escenes d'assetjament es van reproduir deu anys després al mateix immoble, quan operaris de l'empresa Elite Control van desallotjar de nou el recent centre social anomenat la Benaventurada. Des d'un primer moment, el projecte d'okupació va topa amb l'oposició frontal d'una part del veïnat, liderat per Elizabeth Casañas, veïna propera a la finca i presidenta de la Plataforma Pro Habitatges Turístics. Un cop desallotjat l'edifici, l'advocada Sonia Reina, consellera de Ciutadans a les Corts, va oferir suport jurídic als operaris.

Vincles amb agents de cossos policials

L'afinitat i els vincles entre Daniel Esteve (Desokupa) i alguns integrants de cossos policials han quedat manifestos en diverses ocasions. El mateix Esteve, con-

vertit ara en videobloguer des del perfil de Facebook de Desokupa, va publicar a mitjans d'octubre un vídeo criticant Ada Colau per la reconversió de la unitat d'antiavalots de la Guàrdia Urbana: "Avui va per vosaltres, grup d'antidisturbis de la Guàrdia Urbana. 150 païos amb 3 ous, policies amb 3 ous, que cada dia es deixen la vida al carrer, sobretot a Ciutat Vella i el Raval, lluitant contra els manters, que ja sabem com se les gasten... L'Ajuntament ja porta temps putejant-los. [...] Quan hi ha batudes contra manters, l'Ajuntament ho filtra i els avisa perquè no els agafin. [...] Tinc molts amics en aquesta unitat d'intervenció, hem entrat conjuntament en desokupacions, moltes al Raval, tant amb Mossos com amb la Guàrdia Urbana".

Una recent investigació dels Mossos d'Esquadra en un cas de narcotràfic i tinença d'armes aportava més proves sobre les triangulacions i connexions entre desokupadors i personatges de la nit barcelonina. La investigació tenia com a protagonista un operari de Desokupa i dos agents dels Mossos d'Esquadra del districte de Sant Martí (Barcelona), el caporal X.G.M. i l'agent F.A.G., que estaven sent investigats per la Divisió d'Afers Interns dels Mossos d'Esquadra per les seves activitats il·lícites durant anys en el si del cos policial. L'informe apuntava Joaquim Boguñà, un exmilitar i lluitador de jujutsu que va ser treballador de Desokupa l'any 2016. El seu telèfon va ser intervingut per ordre judicial, i els Mossos li atribueixen la col·locació d'una pistola i un quilogram de cocaïna al maleter de Carlos Lozano, un estibador del Port de Barcelona.

Lozano sempre va defensar la seva innocència i va assegurar que la cocaïna i l'arma havien estat col·locades al seu maleter pels seus "enemics, altres portuaris i gent de la Barceloneta" per incriminar-lo i treure-se'l de sobre. La raó de fons: des de fa més de dos anys, Lozano administra un blog anomenat "Los sapos del puerto", on denuncia amb noms i cognoms la suposada trama formada per estibadors del Port de Barcelona, guàr- »

Desokupa Màlaga: ultres del Frente Bokerón i porters de discoteca

B.T. | @La_Directa

» dies civils i policies nacionals que estarien assaltant amb violència narcotraficants per sostreure i distribuir ells mateixos la droga que arriba a l'interior de contenidors. A més, Lozano va declarar com a testimoni en una macrocausa contra el narcotràfic que investigava el jutjat d'instrucció 1 de Barcelona. Els dos agents dels Mossos del districte de Sant Martí estan suspesos de sou i feina, i actualment figuren com a investigats a la causa del jutjat d'instrucció 31 de Barcelona.

Boguña, de qui l'informe policial assegura que manté negocis i activitats de robatori i narcotràfic, avui dia està fora de servei a Desokupa. Està imputat com a presumpte autor de la col·locació de la pistola i la cocaïna, a l'espera de declarar per un delictes contra la salut pública i per tinença il·lícita d'armes. En una de les transcripcions d'una trucada intervinguda al seu número, queda reflectit com negocia amb el seu soci -també imputat en la causa- la compravenda de la substància Humatrope, un fàrmac o hormona del creixement (legal només en l'àmbit hospitalari) que, segons la investigació policial, s'aplica gent que practica el culturisme per augmentar la seva massa corporal. Posteriorment, Boguña parla amb el seu interlocutor sobre l'oportunitat de matricular-se a gimnasos per introduir i distribuir més fàcilment la substància.

J. F. és un altre dels individus que apareixen en la instrucció del cas, acusat de ser l'enllaç entre Boguña i els dos agents dels Mossos investigats. En el passat, J. F. va ser investigat per la seva presumpta implicació en un grup criminal dedicat a robatoris violents, juntament amb un agent de la unitat ARRO dels Mossos d'Esquadra, E. D. Es dona la circumstància que tots dos entrenaven al mateix gimnàs. Aquest cas finalment quedaria arxivat per falta de proves. En una sèrie de fotografies del gimnàs Eixample Fitness apareixen Boguña i J.F., instructor de jujutsu, amb individus que puntualment han participat en operatius i tasques de control d'accés per a l'empresa de Daniel Esteve. ●

enguany, Desokupa s'ha expandit obrint filials franquiciades a Mallorca i a Màlaga-Marbella. De nou, la composició de l'escamot malagueny prové dels gimnasos i presenta un equip format íntegrament per porters de discoteques de Màlaga -com Local29 o Buddha Marbella- i de lluitadors professionals d'MMA -com Daniel Jacare Toledo, Pablo Pitbull Peralta, Angel Márquez La Bestia, Alejandro Jiménez Mostazo, Ruben Chino Maese o David Emporio. Els dos darrers són promotors de "La Noche de las Bestias", vetllada de combats que se celebra a la ciutat.

"Vaig sobre la marxa. M'agradaria no treballar de nit perquè l'entrenament fos al 100% i arribar al màxim amb les lluites, però ara mateix les MMA no donen per a pagar gaires factures".

Ho explicava Jacare en una entrevista al diari ABC, parlant de la seva feina com a porter de discoteca a la nit de Màlaga. Alterna aquesta tasca amb la de desokupador i amb els combats en lligues internacionals d'MMA, on participa amb esponsorització de Desokupa.

En el mateix escamot de desokupadors també destaca la presència d'Alberto Martínez. És porter de discoteca en els mateixos locals i membre de Portada Alta -una subsecció del Frente Bokerón, col·lectiu ultra de suport al Màlaga Club de Fútbol, de matriu ultradretana. Martínez és conegut com *el germà del Capo* del Frente Bokerón, Javier Martínez.

Alguns d'ells militen a Màlaga 1487, un grup neonazi que opera a la ciutat des de fa cinc anys, creat a imatge i semblança d'Hogar Social Madrid

Frente Bokerón i els neonazis de Màlaga 1487

El Frente Bokerón és un grup ultra del Màlaga CF. Molts dels seus membres sovint estan vinculats a la ultradreta de la ciutat i al món dels gimnasos i les disciplines de combat. Alguns d'ells també militen a Màlaga 1487,

un grup neonazi que opera a la ciutat des de fa cinc anys, creat a imatge i semblança de la praxi i el discurs identitari d'Hogar Social Madrid i que fa un any inaugurava el Centro Social La Jábega. Un dels ultres del Frente Bokerón que participa també de la formació identitària és Alberto Ross, jove boxejador que va ser detingut i jutjat -a l'espera de sentència- per l'assassinat a cops de Pablo Podadera a la sortida d'una discoteca malaguenya el 20 d'abril de 2017.

Quatre fases d'una intervenció de Desokupa

PRIMER TEMPTEIG. Es produeix una primera ronda de visites i temptejos a les okupants per part d'individus enviats per la propietat de l'immoble, sovint no identificats ni uniformats. Es tracta de figures intermèdies, ambigües, que bé podrien ser operaris d'obra com extorsionadors. Aquests operaris impulsen una negociació rudimentària, més basada en amenaces i coaccions - plantejant escenaris de futur complicats per a les residents- que en una voluntat real de pacte amb l'okupant.

OFERTA ECONÒMICA. La segona fase es produeix dies després, si la persona okupant segueix vivint a la finca. En aquest cas, l'empresa propietària ja fa una visita més formal, amb el propietari o representant de la propietat i el cap de dispositiu de l'empresa de desokupació, que presumptament aporta tots els documents que acrediten que la propietat de l'immoble és del client al qual diuen representar. Aquí comença una fase de negociació i intermediació més elaborada, sobretot a través de l'oferiment de diners.

Alberto Martínez

Daniel Jacare Toledo

Alejandro Jiménez Mostazo

Ángel Márquez La Bestia

Frente Bokerón compagina l'activitat als camps de futbol -on manté un rol pretesament més cívic- amb la celebració d'actes com el de l'Hotel Málaga Nostrum, on el *Capo* Javier Martínez es va presentar com a promotor de la vetllada de combats "La Noche de las Bestias", ahora que es rendia homenatge als trenta anys del grup d'aficionats ultres.

Un altre dels nexes entre el Frente Bokerón, els perfils neonazis i el món del gimnàs malagueny el trobem en la vetllada de boxa que es va organitzar el passat mes d'octubre en l'homenatge a Juan José Bermúdez *el Gordo*. Bermúdez, que té tatuada una esvàstica nazi al pit, és un boxejador retirat membre del Frente Bokerón que va ser candidat d'Alianza Nacional en les darreres eleccions municipals. Aquesta vetllada-homenatge havia estat organitzada, entre d'altres, per Málaga 1487, col·lectiu que inclús hi aportava un lluitador-militant de l'organització. L'acte, que comptava amb la col·laboració de l'Ajuntament de Màlaga (governat pel Partit Popular), va ser finalment cancel·lat per la polèmica generada i la campanya contrària que van impulsar diversos col·lectius de la ciutat. ●

Daniel Jacare Toledo, David Emporio i Alberto Martínez a La Rosaleda

Al mig, amb dessuadora blava, Javier Martínez Capo, del Frente Bokerón

Juan José Bermúdez *el Gordo*, amb una esvàstica tatuada al pit

Alberto Ross, en un acte de Málaga 1487

CONTROL D'ACCÉS. Si les residents es neguen a abandonar l'immoble, les empreses de desocupació passen a un tercer estadi i tornen un altre dia amb personal de control d'accés i guàrdies de seguretat privada. Esperen que la persona okupant surti de la finca per anar a treballar o a comprar i, quan la casa queda buida, en bloquegen l'accés per impedir que hi torni a entrar. Canvien el pany i treuen al carrer les pertinences de la persona que hi residia. És un operatiu ràpid, sovint efectuat en menys d'una hora.

FRACÀS DE L'OPERATIU. Actuar amb rapidesa és un factor clau per evitar la mobilització veïnal i/o la presència de mitjans de comunicació en el lloc dels fets -factors no desitjats per aquestes empreses. En la majoria de casos, l'arribada de la policia no altera el desenvolupament de l'operatiu. La connivència entre operaris i agents sovint desemboca en un simple aixecament d'acta. Si l'empresa no pot recuperar l'habitatge, el més comú és que la propietat opti per seguir el recorregut penal o administratiu ordinari.

LLICÈNCIA PER A **DESOKUPAR**

El boom de les empreses de desokupació aprofundeix en la vulneració de drets fonamentals en matèria d'habitatge i s'expandeix al marge dels procediments judicials

B.T. | @La_Directa

“**L**a venda d'habitatges a preus de mercat es troba sota mínims, però el negoci immobiliari està despertant del seu malson. Cada dia són més freqüents les suculentos ofertes que m'arriben per part d'alguns bancs. La cosa comença a moure's. Hi ha molts propietaris i molts diners a la recerca d'aventures. Però compte, que ja no existeixen els ximplers d'abans, que compraven immobles per a llogar-los i obtenir un 2,5% de rendibilitat. Aquests ximplers els ha extingit la llei de Darwin. Ara és l'hora dels llestos”. La cita prové del blog digital Subastanomix, portal dedicat al sector de subhastes judicials i gestionat per un licitador que utilitza l'aliè de *Tristan el Subhastero*. Entre d'altres, el blog també serveix de plataforma digital per a la difusió de l'activitat de Desokupa, una de les moltes empreses que es comprometen a fer fora la gent que viu en pisos okupats sense cap ordre judicial.

No és l'única. A les empreses europees d'*antisquat*, com Camelot, Lancelot i AdHoc, arrelades des de fa anys en països com Holanda, Alemanya, Bèlgica o l'Estat francès, s'hi ha afegit més recentment una galàxia empresarial més mediterrània. RecuperaHome, Eviction, Out Okupas, Desokupación Express, Gestokupa, Desokupación Legal, Elite Control, EnerPro, Expannia, Desokupa, ControlService... Prolifera per tot l'Estat espanyol amb diferents noms, tot i que sovint comparteixen un mateix camp i metodologia d'actuació i negoci: la *mediació* i/o desokupació d'immobles, sovint al marge de la via judicial i emprant mètodes coercitius per a recuperar-los.

Sense subterfugis ni terminologia empresarial o jurídica, altres grups d'estil més barroer s'anuncien a MilAnuncios.com, a ForoCoche o als classificats de premsa escrita i digital oferint els seus serveis “ràpids, legals i eficaços per a buidar pisos” i “tornar-los als seus legítims propietaris”. A Europa, el sorgiment d'aquestes empreses coincideix amb l'existència d'onze milions de cases buides a tot el continent, segons el diari *The Guardian*. L'Estat espanyol posseeix el 31% del parc d'habitatge buit, mentre que a Catalunya hi trobem el 4% del total. Segons l'últim cens disponible de l'Institut Nacional d'Estadística, a l'Estat espanyol hi havia 3,5 milions d'habitatges buits l'any 2011, dels quals aproximadament 450.000 es trobaven a Catalunya. Per contra, a Europa, un segment creixent de la població es troba en situació d'exclusió residencial, i hi ha més de 4 milions de persones sense llar.

A retruc de l'emergència habitacional

Tot i que a l'Estat espanyol aquestes pràctiques han operat des de fa dècades amb més o menys informalitat i amb un marcat caràcter agressiu, des de fa tres anys la normalització i l'expansió d'aquest sector econòmic ha començat a fer-se visible amb l'aparició de Desokupa. L'empresa va adquirir visibilitat en un context social i polític tensat per l'emergència habitacional i l'alt nombre d'okupacions. Avui dia, es publicita a través de les xarxes socials o amb aparicions freqüents en televisió, ràdio, premsa escrita i digital; s'anuncia en pàgines de revistes i diaris i patrocina vetllades i roba de comba-

tents. Aprofitant l'embat de Desokupa, Esteve també ha impulsat l'Asociación 5 Causas, de perfil cívic i solidari, per realitzar accions “sense ànim de lucre”, moltes de caràcter animalista.

“Aquestes empreses han aparegut en un context d'emergència habitacional generalitzada i de vulneració del dret a l'habitatge. La part més vulnerable de la població no pot accedir a un habitatge digne per la via del mercat i hi accedeix de forma precària a través de l'okupació”, explica David Hammou, investigador de l'Observatori DESC. Hammou també critica l'augment de l'hostilitat contra les okupacions “promoguda per discursos polítics i mediàtics que han afavorit el creixement d'empreses que criminalitzen i mercantilitzen la pobresa i l'emergència habitacional i al mateix temps la fomenten”.

Privatitzar els desnonaments

Per a Hammou, el desenvolupament de les empreses antiokupa també està estretament vinculat a les lleis que diversos països europeus han implementat els darrers anys. “La implantació de Camelot a l'Estat francès va ser possible gràcies a la creació d'un marc jurídic de l'estatus precari de *resident temporal*. A l'Estat espanyol, l'equivalent podria ser l'aprovació al Congrés de la llei del desnonament exprés (a proposta del PDeCAT)”. Aquesta llei introdueix un nou procediment davant les okupacions, convertint en pràcticament automàtic el desnonament, amb el suposat objectiu de garantir els drets de propietats particulars. És una nova beta de ne-

goci que les empreses de desokupació ja ofereixen en els seus lots de serveis.

Per a l'investigador, aquests processos es tradueixen en un doble moviment de “desmonopolització de l'ús de la violència legítima” i de “contractualització de la precarietat habitacional”. “Qui està legitimat a decidir sobre la il·legalitat de l'okupació i el seu desnonament? Sembla que ara l'ús de la violència legítima de l'Estat i la policia ha passat a mans d'empreses privades amb ànim de lucre”. En la mateixa línia s'expressa Toni Sales, de l'Assemblea del Raval: “Normalitzant aquestes pràctiques, correm el risc de delegar les funcions dels funcionaris de l'Estat en mans d'una empresa de porters de discoteca”.

Negoci emergent i milionari

A l'Estat espanyol, el boom de les empreses de desokupació és una realitat palmària que s'afegeix al creixement, en els darrers anys, del sector de la seguretat privada. Tot i que el principal ingrés d'aquestes empreses prové dels seus operatius de desokupació (uns 3.000 euros de mitjana per actuació; depenent de factors com si es tracta o no d'un immoble amb xarxa de suport, si hi viuen famílies, si són migrades...) una part important dels ingressos prové de les activitats i els serveis complementaris. Entre aquests destaca una galàxia de complements *antisquat*, com la instal·lació de panys i portes de seguretat electròniques i/o blindades, controls d'accés biomètrics, alarmes i sensors, agents de seguretat mentre la finca es troba en desús, tecnologies de control i videovigilància, assegurances personalitzades, paquets antiokupa, serveis de neteja i restauració de mobiliari, serveis d'assessorament jurídic per a tramitar el desnonament exprés o per a la venda d'un immoble desallotjat.

Control d'accés

En la majoria d'empreses de desokupació, la figura del controlador d'accés és essencial per l'èxit de l'operatiu. Daniel Esteve va *crear* aquest mètode i el va aplicar per desallotjar immobles, emparant-se en l'alegalitat i combinant un equip regular en les seves actuacions amb operaris subcontractats per a dispositius més grans o que requereixen més temps del que és habitual.

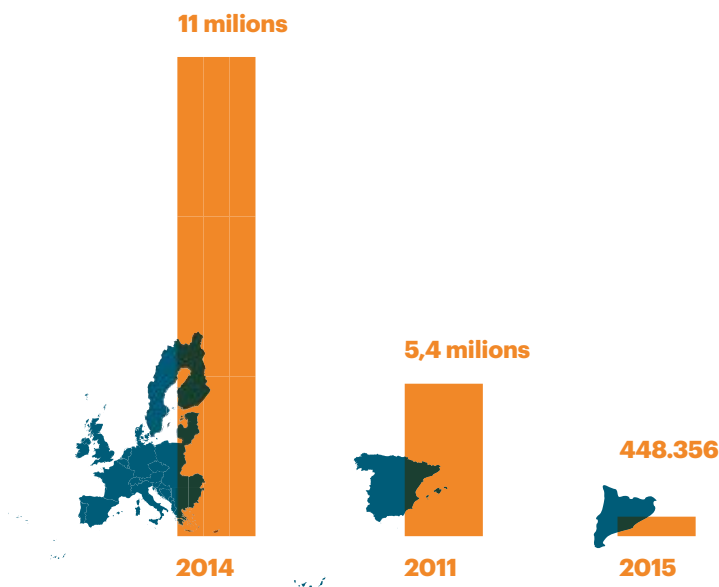
El Departament d'Interior defineix aquest personal com “les persones que exerceixen les funcions d'admissió i control d'accés del públic a l'interior de determinats establiments oberts al públic, com espectacles musicals, culturals o recreatius”. Una normativa que contrasta amb moltes de les intervencions documentades de Desokupa, on els seus operaris han desplegat el control d'accés a la via pública, en veïnats i en domicilis particulars sense anar uniformats ni amb cap distintiu a la vista, com obliga la normativa de la Direcció General d'Administració de Seguretat de la Generalitat.

Altres empreses del sector combinen aquest mètode amb un ventall més ampli. Al seu lloc web, EnerProSeguridad assegura que, a més, ofereixen serveis per a la gestió del desnonament exprés. “Nosaltres ens ocupem de protegir la

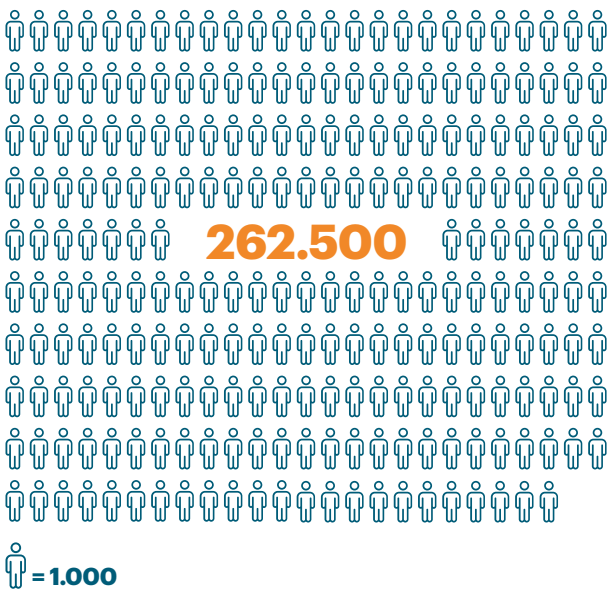
Des de l'aparició de Desokupa, ja són una desena les empreses que competeixen pel pastís del sector

Sense subterfugis, altres grups d'estil més barroer s'anuncien a MilAnuncios o ForoCoche

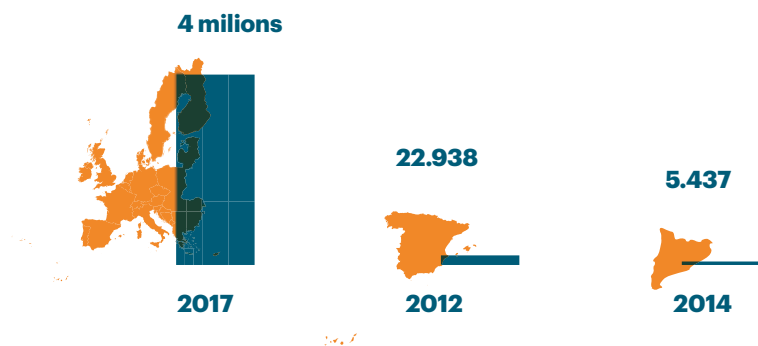
Habitatges buits

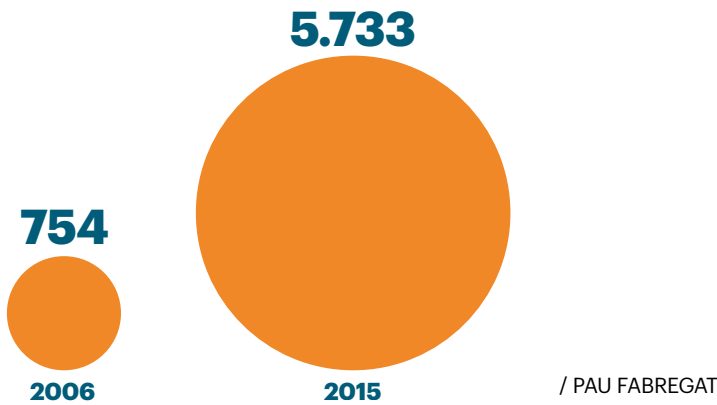
Residents en habitatges okupats a l'Estat espanyol l'any 2018

Persones sense llar

Denúncies per okupació de béns immobles a Catalunya

FONTS: Observatori DESC (Informe "Precarietat habitacional i seguretat privada a Europa: el cas de les empreses antiokupa") i Fundació Arrels

FONT: Consell General del Poder Judicial

seva propietat i de gestionar el desallotjament d'okupes per part de la policia en les primeres 24 hores des de la intrusió, sense necessitar cap ordre judicial". L'empresa Gestokupa es mostra més crítica pel que fa als seus procediments: "Els escenaris i casuístiques són diversos, però pot concloure que els okupants acceptin la nostra negociació -recuperant l'immoble per al propietari, amb compensació econòmica per a l'okupa o sense- o bé pot decidir no negociar i continuar okupant. Llavors obrim altres vies d'actuació en comunicació amb els propietaris. En qualsevol cas, la nostra missió i raó de ser serà la mateixa, la recuperació de l'immoble".

Jaime Sanz, responsable de la firma Desokupacionlegal, detalla que en els seus controls d'accés han incorporat gossos, que juntament amb grillons, uniformes i porres, serveixen per "dissuadir, evitar conflictes entre persones i protegir el nostre vigilant".

Subcontractació de personal de reforç
"Normalment el que fem és un control d'accés a la porta, o bé de seguretat en pisos buits, quan no hi ha ningú a la

L'empresa que vigila els *xiringuitos* de la Barceloneta també ha participat en operatius de desallotjament extrajudicial

casa. Jo mateix he dormit tres dies en un d'aquests pisos, fent de seguretat privada", ens detalla un controlador d'accés de l'empresa Premier Services, que prefereix mantenir l'anonimat. "Als treballadors de Premier sovint ens arribaven ofertes internes per si volíem treballar amb Desokupa en algun operatiu puntual. Ens pagaven 100 euros per cap i per operatiu, tot i que és un servei incòmode, comparat amb una discoteca". L'operari ens acaba explicant que "Desokupa ha crescut molt i ja no

tiren tant de Premiere com abans. Gairebé sempre tenen el seu equip propi".

Marc Antón Pons, director de Premier Services, i Daniel Esteve es coneixen del món de la lluita professional i de l'entorn de gimnasos com el Puro Impacto.

Premier Services és una empresa amb seu a Barcelona que ofereix personal qualificat com a *acompanyants*, hostes, xòfers o controladors d'accés i que desplega els seus operaris a la Casa Batlló o el Poble Espanyol, entre molts altres recintes. El darrer estiu, l'empresa es va encarregar de la seguretat privada de *xiringuitos* i zones d'hamaques de la Barceloneta; "als llocs on ens deixa fer la policia", segons va afirmar en una entrevista a Telecinco Marc Anton Pons. La presentadora buscava evidències de la degradació de la zona litoral de la ciutat com a conseqüència de la presència de maners i venedors de llaunes. "L'evolució ha estat molt gran; hem passat de 30 o 40 a 300. [...] Són violents, amenacen treballadors de *xiringuitos*, treballadors del port, hi ha robatoris i venen estupefaents", relatava Pons. ●

INTIMIDACIONS, PLAQUES DE POL

Entitats i moviments veïnals i socials han denunciat les pràctiques coaccionadores de les empreses de desokupació i han donat una resposta des dels barris, en forma de querella o de campanyes de denúncia i conscienciació

B.T. | @La_Directa

Persones afectades per les intervencions de Desokupa han denunciat les pràctiques fraudulentoses que utilitza l'empresa en els seus operatius. Col·lectius en defensa de l'habitatge han constatat que, tot i negar-ho, Desokupa treballa per grans propietats i immobiliàries (com en el cas del CSO La Yaya, propietat de la família de Julio Iglesias). Ha expulsat famílies amb menors a càrrec (els casos dels carrers de la Cera o Lancaster, al Raval barceloní, on fins i tot una mare va denunciar haver patit una interrupció de l'embaràs com a conseqüència de l'actuació dels desokupadors). També utilitza intimidacions i amenaces (querella del cas de Can Dimoni, al districte de Gràcia), identifica els operaris amb plaques de policia falses (intent de desallotjament a La Clota) i realitza falsos contractes de lloguer.

Aquest darrer supòsit es desprèn d'una conversa telefònica intervinguda pels Mossos d'Esquadra durant un operatiu de Desokupa a Premià de Dalt. Des d'allà, l'operari truca a la seva cunyada perquè vagi a la casa amb la seva filla i es faci passar per la propietària del pis davant de les persones okupants: "Hi vas tu com a propietària (falsa), et poses a plorar i els dius: 'Ostres, és que, mira, aquesta casa me l'haurien d'haver entregat fa dues setmanes. Estic desesperada, han de venir uns familiars, no sé on posar-los i tal, no sé què...'. Plores una mica i dius: 'Escolta, jo he de marxar, però hem de buscar una solució perquè això no pot ser'. I després et poses a plorar i dius: 'Ostres, és que no us imagineu el que m'esteu fent passar a mi podent estar a casa meva'". L'individu, ara investigat pels Mossos, també demana a la seva cunyada una foto de DNI per falsificar el contracte de lloguer. La dona accepta l'encàrrec, pel qual, a més, cobrarà una *propina*.

Processos judicials i sancions

"Desokupa es pren la justícia per la mà. Diu que fan mediació però en realitat intimiden i pressionen desnonant persones sense ordre judicial, sense que un jutge hagi determinat que aquella família no pot continuar vivint allà. Ho fa amb la presència d'homes corpulents, visites recurrents i, com denunciàvem a la querella, amb amenaces i coaccions". Ho explica Irene Escorihuela, portaveu de l'Observatori DESC, col·lectiu que des de fa dos anys impulsa l'única querella existent contra Desokupa. Tot i les traves en la instrucció del procediment, Escorihuela destaca que "la importància d'aquest cas rau que ha estat l'únic procediment contra Desokupa que ha pogut tirar endavant per la via judicial". I apunta que la denúncia "va permetre posar el focus sobre els propietaris que la contractaven i que eren coquerellats (en concret, l'empresa Norvet SL). L'assetjament immobiliari sovint forma part d'una cadena de valor que comprèn el buidatge, la compra i la rehabilitació i eventual venda, lloguer de luxe o apartaments turístics

Operaris de Desokupa després del desallotjament de Can Dimoni a Gràcia (Barcelona)

de l'edifici. Dilatar el procés de *buidatge* fa perdre molts diners a les empreses com Norvet SL, que es dediquen al negoci immobiliari".

A més de la querella contra Desokupa, altres empreses del sector, com Eviction o Elite Control, tenen denúncies o procediments penals oberts fruit de les seves actuacions. El gerent d'Eviction ha estat acusat per la fiscalia d'haver coaccionat una família perquè abandonés el seu habitatge.

La Generalitat, a més, ha obert un procediment sancionador a l'empresa Elite Control per una presumpta infracció molt greu de la llei de seguretat privada, que podria dur a una multa d'entre 30.000 i 600.000 euros. Un sindicat de vigilants privats va denunciar aquesta empresa dos anys abans per la seva participació en el desallotjament de la Benaventurada, fent tasques de vigilància i control d'accés sense tenir l'autorització pertinent.

Lluita des dels barris

Entitats de drets humans, moviments socials i els cada cop més estesos grups d'habitatge i sindicats de barri i de llogateres d'arreu (n'hi ha més d'una vintena només als barris de la ciutat de Barcelona), s'han oposat als abusos de les empreses antiokupa mitjançant campanyes de desobediència, informació i denúncia. Un exemple fou el sorgiment de la campanya *StopDesokupa* o el recent

L'Observatori DESC va presentar una querella contra Desokupa per l'assalt extrajudicial a un habitatge okupat al districte de Gràcia

Altres empreses, com Eviction o Elite Control, tenen denúncies o procediments penals oberts per les seves actuacions

INICI I CONTRACTES FALSOS

Roda de premsa de l'Observatori DESC, la PAH i l'Assemblea del Raval per denunciar les actuacions de Desokupa

Milers de 'guàrdies' per vigilar immobles buits

Els Països Baixos, el Regne Unit, Alemanya o l'Estat francès són alguns dels països on l'empresa Camelot funciona des de fa anys en col·laboració amb administracions i governs locals. Camelot i una cinquantena d'empreses del sector ofereixen a les propietats dels immobles buits protecció per a les seves finques en desús mitjançant guàrdies antiokupa, els quals protegiran la propietat perquè no sigui okupada i l'immoble mantingui el valor de mercat. Les *guàrdies* són llogateres precàries, persones que paguen un import més baix que en un lloguer convencional per viure allà. Camelot fa un doble negoci, ja que rep els pagaments de les propietats perquè els protegeixi la finca, alhora que aquestes persones amb pocs recursos també li

paguen per viure protegint la finca d'un tercer. El pacte queda segellat amb els *contractes temporals* que les empreses de *protecció de propietats* proposen a les seves guàrdies i que són molt diferents dels arrendaments habituals, ja que no tenen cap dret laboral ni com a inquilines. Només als Països Baixos hi ha 50.000 guàrdies.

L'informe "Precarietat habitacional i seguretat privada a Europa", elaborat per l'Observatori DESC, recull la col·laboració dels estats amb aquestes empreses, que les financen amb fons públics. A Londres, l'any 2016, més de 200 edificis públics estaven gestionats per aquestes empreses. Als Països Baixos, el 2014, al voltant de 200 edificis del govern i 900 dels ajuntaments estaven sota el seu control.

informe sobre okupació elaborat per l'Obra Social, que alerta sobre aquestes empreses i altres dinàmiques de violència immobiliària.

En altres regions d'Europa s'han creat sindicats i moviments que lluiten per exercir el dret a l'habitatge i combatre les pràctiques de les empreses *antisquat*. A Londres, un grup d'activistes va okupar temporalment la seu de Camelot en protesta per l'activitat de l'empresa. Als Països Baixos ja fa anys que es va crear el Bond Precaire Woonvormen, una unió de persones en situació de precarietat habitacional que ofereix assistència a residents i guàrdies antiokupa que es troben sota l'amenaça permanent d'expulsió.

Des de la vessant institucional, alguns d'aquests moviments han denunciat el retrocés de l'Estat espanyol en relació amb l'habitatge i han pressionat les diferents administracions per exigir que es protegeixi aquest dret, actuant sobre pisos buits, impulsant habitatges socials i legislant per garantir l'estabilitat de la tinença. Escorihuela conclou: "Aquesta expansió és un exemple més de la perversió del mercat immobiliari. Es podria fer un paral·lelisme amb els pisos rusc: si permetem que iniciatives com aquestes, que denigren el dret a l'habitatge, s'instal·lin amb impunitat a les nostres ciutats, acabaran arribant noves formes encara més perilloses per al dret a l'habitatge". ●

Planter a les competicions de lluita

Daniel Esteve és el promotor de l'International Fighting Championship, una vetllada de combats de renom internacional que se celebra anualment a Barcelona i manté relació amb l'entorn de les arts marcial de l'Estat espanyol i de l'Europa de l'Est. Això permet que Desokupa disposi habitualment de desallotjadors corpulents i practicants d'alguna art marcial. Va ser al gimnàs Meguro, al barri barceloní de Roquetes, gestionat

pel lluitador Chinto Mordillo, on practicaven junts Ivanov i Navas, membres del posterior escamot de Desokupa que va assaltar Can Dimoni. Gimnasos com Eixample Fitness, Puro Impacto (al barri barceloní del Congrés) o Tizona Fight Club (a Castelldefels) són altres espais amb presència regular o puntual d'individus que compaginen els entorns de lluita i la desokupació.

Yayo Herrero, ecofeminista

“La veritat material
del capitalisme mundialitzat
és pur feixisme”

Text: Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

Fotografia: Montse Giral | @giraltm

L'antropòloga i ecofeminista Yayo Herrero dona una bufetada de realitat rere l'altra. Les seves anàlisis semblen pretendre despertar-nos d'un malson que s'obstina a fer-nos creure que vivim en un planeta sense límits ni vulnerabilitats. Herrero alerta del “naufregi antropològic” al qual s'aboca la humanitat, però també obre clarianes per a altres mons possibles i vivibles, que passen per una conversió social i ecològica. Amb la publicació recent de *Petróleo* (Arcadia, 2018), elaborada conjuntament amb Jorge Riechmann i Emilio Santiago Muíño, ha visitat Barcelona amb motiu de la primera Biennial de Pensament Ciutat Oberta.

Els ecosistemes s'estan col·lapsant. Sabent-ho, com pot ser que ho estiguem permetent? En primer lloc, la percepció que anem cap a un col·lapse ecosistèmic civilitzatori no està tan estesa ni assumida com sembla. Crec que té a veure amb el tipus de cultura que tenim les societats occidentals, que no es perceben com a dependents de la natura i tenen una fe tecnològica tan gran que a molta gent li és difícil pensar que no sortirà alguna cosa que resolgui els problemes, inclús els que ha generat la mateixa tecnologia.

A *Petróleo* laments que hàgim acabat mirant amb els mateixos ulls que el capitalisme.

Des dels seus inicis, la cultura occidental va néixer mirant la natura i els cossos des de l'exterioritat, la superioritat i la instrumentalitat. La mirem des de l'exterior, veient-nos al marge de la natura en comptes de sostinguts per ella; des de la superioritat, creient que alguns membres de l'espècie humana estan molt per sobre de la resta del món viu, i concebant-los com a instruments al servei d'un únic fi: el creixement econòmic. S'ha anat imposant la religió capitalista i allò sagrat són els diners. Tot paga la pena de ser sacrificat perquè l'economia creixi.

Quan comença aquesta mirada de sotmetiment i quin paper hi ha jugat el sistema i les elits del coneixement?

El període de la modernitat també veu d'aquesta concepció dual, que ja ve de la cultura platònica. La capacitat de raonar se situa per sobre de la resta. Es tracta d'un projecte de sotmetiment de la natura a l'inacabable i interminable progrés humà. Va haver-hi crítics, és clar, però la modernitat triomfant -de Descartes, Bacon, Newton...- és la que el mateix model capitalista reprèn per transformar-lo en pràctica econòmica. I efectivament genera, com diu Edgar Morín, una espècie d'intel·ligència cega que és incapaç de conèixer els vincles i d'establir relacions. Hauríem de reclamar una espècie d'unitat epistèmica, de saber-nos part d'una realitat que és tremendament complexa, davant la qual no es pot establir coneixement en termes de certesa sinó més aviat de probabilitats.

Per tant, a més de dual, és un model de pensament jeràrquic?

Totes les cultures han classificat el món per conèixer-lo, però efectivament la mirada dual del món occidental és jeràrquica. La natura té menys importància que la cultura, els homes més que les dones, les ments o la capacitat de raonar estan per sobre les emocions i els cossos, la producció per sobre la reproducció... En aquest sistema jeràrquic, l'extrem és que la part menys valuosa passa a ser l'absència de la part valuosa: allò emocional passa a ser l'absència de raó, la natura allò mancat de cultura o racionalitat. I així s'articula un sistema de domini que acaba fent que algunes vides valguin més que altres.

Tu defineixes la natura com a estructura i sorpresa, que evoluciona entre la conservació i el canvi. Aquest sistema rebutja la sorpresa i la conservació?

És Stuart Kauffman qui diu que la vida evoluciona entre l'estructura i la sorpresa. Hi ha un naturalista, biòleg i ecòleg, Stephen Jay Gould, que va establir tota la teoria de l'equilibri puntual. Diu que l'evolució de la natura ha mantingut períodes que anomena d'*estasis* -estàtics-, quan tot més o menys és relativament previsible i les lleis que organitzen la natura permeten predir-ne el funcionament. Però s'alternen amb períodes que anomena *puntuats* -d'alteració de l'equilibri-, quan es produeixen moments de canvi vertiginós. No obstant, una bona part de l'aplicació tecnocientífica continua actuant sota el que Newton va postular: que l'univers funciona amb unes lleis universals i previsible, com si poguéssim manipular la natura i l'espai natural a la nostra voluntat, sempre coneixent les conseqüències dels nostres actes. Seguim aplicant la lògica de les coses mortes, la lògica de la màquina, a la lògica d'allò viu, i això és molt perillós.

Més de la meitat del món no comparteix aquesta mirada.

Estem parlant fonamentalment de la mirada hegemònica, no perquè sigui la de la majoria, sinó perquè és la que ha aconseguit imposar-se i fer que grans elits i estructures mundials assumeixin com a principis infrangibles i lleis naturals el que són convencions polítiques i econòmiques. És la mirada occidental que,

a més, ha crescut fent del racisme i la colonialitat una pota central. Per això necessitem les epistemologies del sud; no solament pels processos emancipadors dels subjectes i territoris colonitzats, sinó per descolonitzar els nostres propis imaginaris. La mirada descolonial és crucial per poder donar la volta a les colònies interiors que mantenen un marc d'hegemonia cultural dins la societat occidental que ha acabat anomenant *progrés* o *desenvolupament* a un procés que amenaça amb devorar-nos a nosaltres mateixos.

Aquest sistema només pot sobreviure amb l'espoli del sud?

Absolutament. És un sistema parasitari. En el pla material és obvi que si les tanques que envolten els estats i no permeten entrar persones migrants no permetes sin entrar aliments, productes manufacturats, minerals o energia, cap país duraria ni dos mesos. Són països que se sostenen materialment amb recursos que no existeixen als seus propis països. M'agrada molt com ho explica Saskia Sassen a *Expulsions*, quan diu que hem passat d'un capitalisme d'explotació del treball humà i la producció a un capitalisme d'extractivisme i expulsió. Hi ha una dinàmica extractivista sobre territoris que han estat definits pel poder global com a grans mines i abocadors i la conseqüència és l'expulsió de moltes persones i moltes altres espècies als marges de la vida. Aquest model també té les seves dimensions internes. Dins dels mateixos nuclis, que fins fa poc eren de riquesa relativament generalitzada, s'estan començant a generar unes terribles desigualtats. És un sistema tan parasitari que podríem parlar que la veritat material que es revela en aquests moments de capitalisme mundialitzat, amb els límits del planeta sobrepassats, és pur feixisme.

Una evidència extremadament violenta de la negació dels límits del planeta també són guerres i noves migracions?

Sí, però hi ha una resistència enorme a anomenar-les, a reconèixer que aquesta dimensió purament material està al cor de tots els conflictes. No dic que sigui l'única; hi ha dinàmiques geoestratègiques, geopolítiques, religioses... Però si ara mirem on hi ha guerres formals i informals, hi trobem acaparament de terres, d'aigua, de fusta, extractivisme de minerals o d'energia, inclús la implementació

de megaestructures, com les plantes eòliques o hidroelèctriques que generen energia per continuar explotant el territori. Les noves migracions no només busquen un projecte de vida millor o fugen d'una realitat política, sinó que busquen refugi per pura pèrdua d'hàbitat. Es migra perquè el lloc on vius ja no és apte per poder sostenir la vida. Això ens aboca a reptes molt grans, perquè per primera vegada hi haurà persones migrants que no seran repatriables, que no tindran lloc on tornar, i això sotmet la política a uns reptes impressionants. Jorge Riechmann sol dir que el que es posarà a prova al segle XXI serà la moral de la humanitat.

Al que tu anomenes *analfabetisme ecològic* s'hi suma l'optimisme tecnològic. La tecnologia és un perill en si mateixa o depèn de l'ús que se'n faci?

Jo no parlaria de tota la tecnologia, perquè també ho és l'arada. Però hi ha determinada tecnologia que en si mateixa és molt menys democràtica. És obvi que una central nuclear consolida un determinat model que és molt més vertical, autoritari i que requereix repressió. Però, per exemple, una placa solar és una tecnologia posada al servei d'una necessitat bàsica molt més controlable democràticament i molt repartible. De fet, crec que en aquests moments, necessitem tecnologia -com les renovables- per sortir de la situació que patim; és condició necessària, però no suficient. Una bona part de les tecnologies que allunyen la presa de decisions dels llocs on es viuen les seves conseqüències afavoreix la dinàmica de destrucció. Si no sóc capaç d'establir les conseqüències dels meus actes, és molt difícil que em pugui comportar moralment. M'agrada molt quan Santiago Alba Rico parla de Günther Anders i de l'obsolescència de l'home, del desnivell prometeic que es produeix entre la trivialitat d'un acte i les seves conseqüències monstruoses. Ell ho exemplificava amb el llançament de la bomba atòmica sobre Hiroshima: l'acte tan trivial de prémer un botó i les conseqüències terribles que té. A la Primera Guerra Mundial, *matar l'enemic* significava tenir una baioneta, travessar un cos, veure la sang, fer

força. Ara, a la guerra des de l'aire, desapareixen les persones, els cossos i la sang, i tot plegat adquireix gairebé la dimensió d'un videojoc. Aquest tipus de tecnologia suposa un canvi antropològic considerable.

Com més distància entre els cossos, menys capacitat d'empatia?

El major escull per al capitalisme és precisament aquesta empatia, que quasi és una qualitat adaptativa de la nostra espècie: hem pogut evolucionar i prolongar-nos en part perquè tenim aquesta capacitat d'alegrar-nos de l'alegria d'altres i sofrir amb el dolor d'altres. És bàsica perquè puguin existir relacions de solidaritat i comunitàries. El capitalisme necessita substituir les relacions entre les persones per relacions directes i individuals de les persones amb els diners. En aquest sentit, totes les tecnologies i tot allò que faci allunyar el contacte i la capacitat de diàleg juguen molt a favor del capitalisme. Això no vol dir que no hi hagi possibilitats i gent que intenta utilitzar les xarxes i les tecnologies de comunicació, precisament, per poder regenerar i construir vincles. Un exemple d'aquesta distància són les xarxes socials, on hi ha un elevat grau de violència i mentida. Una persona cara a cara no s'atreveria a insultar, calumniar i desprestigiar així. Això genera uns climes que estan en el marc de la xarxa però que es transposen en el món real.

Si parlem de cossos, inevitablement hem de parlar de cures i de dones. Com s'han de visibilitzar i posar en valor? Fer-ho remunerant-les no és tornar a posar l'accent en què allò que té valor és només el que es pot expressar en unitats monetàries?

Els esforços que s'han fet per calcular, per exemple, l'aportació al producte interior brut del treball de cures té una funció pedagògica útil: visibilitza que el que anomenem sistema productiu és inviable si no es desenvolupen tots aquests treballs de forma gratuïta i en un lloc invisible que són les llars. Però des de l'ecofeminisme plantegem que la dimensió monetària no pot ser l'única manera de mesurar el valor. Precisament,

“ ”

El marc d'hegemonia cultural ha acabat anomenant *progrés* a un procés que amenaça amb devorar-nos

Des de l'ecofeminisme plantegem que la dimensió monetària no pot ser l'única forma de mesurar el valor

un dels problemes que té el capitalisme és la reducció que ha fet del concepte de *valor* al de *preu*. Per nosaltres, és més interessant pensar en un sistema d'indicadors multicriteri. Dit això, crec que no hi ha una solució única. És evident que encara que es tornés a l'ètica reaccionària familiarista d'*El conte de la serventa*, els canvis demogràfics que s'han produït farien inviable la cura. Necessitem un sistema col·lectiu i compartit que garanteixi la cura de la gent i això passa pels serveis públics o sociocomunitaris. Calen espais residencials on es puguin viure vides decents, espais de cures i també serveis als domicilis. No veig problema que siguin tasques remunerades, sempre que estigui ben pagades i realitzades en condicions dignes. Ara mateix s'exploten majoritàriament dones i s'extreu plusvàlua de la seva feina, però hem de garantir que les persones tinguin la capacitat d'escollir el model de cures i si volen cuidar.

Ara mateix, les classes populars estan abocades a fer-se'n càrrec perquè és impossible delegar-les si no tens els recursos econòmics.

La qüestió de classe hi juga un paper fonamental. Fins i tot hi ha famílies empobrides que estan traient els avis de les residències perquè necessiten utilitzar la pensió per a l'economia domèstica. I, d'altra banda, encara que resolguis la situació contractant en el mercat, és molt difícil generar feines de qualitat. Si tens un salari de 1.500 euros, que no és baix en el moment actual, i has de contractar algú per cuidar un fill amb discapacitat o una persona gran, quant pots pagar? Estructuralment, les cures deixades a la lògica individual estan abocades a una mala cura i una pressió molt forta sobre les dones. També hi ha la dimensió racialitzada i, per tant, s'entrecreen moltes desigualtats. El problema s'agreuja encara més perquè la família dista de ser un entorn harmònic de relacions equitatives. Hi ha dones que es veuen obligades a cuidar mares amb les quals tenen una relació horrible o companys maltractadors amb els quals han tingut relacions espantoses, i això deriva en una vulneració dels drets d'aquestes dones. Quan el marc

de cures es converteix en un polvorí de relacions tenses i precàries, tampoc està garantida una bona cura familiar.

Per trobar solucions, és imprescindible tornar a pensar en allò socialment necessari i desitjable i, alhora, repensar el concepte de seguretat?

Absolutament. Cal pensar com articular la vida en comú en un planeta amb els límits superats. Alhora, tenim una estructura social en què la lògica patriarcal no garanteix la reproducció quotidiana i generacional de la vida. Necessitem pensar com mantenir condicions de vida vivibles, vides que valguin la pena viure's, sense precarietat ni por permanent a què passarà demà: si tindrà casa i feina o no, si podrà menjar, si tindrà un marc de relacions raonables que em donin suport i em sostinguin en moments de vulnerabilitat. També s'ha de disputar la idea de seguretat. Ara mateix només s'anomena *seguretat* al blindatge de les elits. Convertim en problemes de seguretat el que són problemes de justícia: securitzem la situació amb els migrants, anomenem terroristes als pobres, culpabilitzem o considerem una amenaça aquells que queden expulsats. Els problemes polítics es transformen en problemes de seguretat i, malgrat això, la seguretat vital cada dia està més compromesa: el canvi climàtic, els límits en l'ús d'energia, la possibilitat de generar béns i serveis bàsics que arribin a les majories socials, la conservació d'un territori que et pugui sostenir, un marc de relacions significatives, la possibilitat d'expressar la teva opinió sense que t'empresonin... El dret -que era tota l'estructura que d'alguna manera defensava, protegia o cuidava la dimensió fràgil que tenim els éssers humans- s'ha convertit en la forma de reprimir el conflicte.

La mirada hegemònica de la seguretat ha estat aprofitada per l'extrema dreta. Quin buit ha deixat l'esquerra?

Amb risc de ser excessivament dura, diria que el naixement i l'extensió dels neofeixismes són en bona mesura responsabilitat de les esquerres, i sobretot de la soci-

“ ”

El naixement i l'extensió dels neofeixismes són en bona mesura responsabilitat de les esquerres

Hem de construir un moviment de masses que posi les condicions de vida de totes les persones al centre

aldemocràcia -un sistema que es va constituir sobre el pacte keynesià, d'alguna manera establert entre la classe obrera organitzada i el conjunt dels amos dels mitjans de producció. La primera renunciava a la propietat dels mitjans de producció, mentre que el poder econòmic renunciava a una part dels seus beneficis, que l'Estat convertiria en serveis públics i de protecció. Més ocult o menys tractat, en aquell pacte hi havia el fet d'aprofitar un moment de bonança mineral i material de la terra i una dinàmica familiarista de la cura. Les dones s'ocupaven gratuïtament de mantenir la reproducció generacional de la vida. A mesura que hem topat amb els límits del planeta, aquesta dinàmica expansiva del capital deixa de funcionar. Una bona part de l'esquerra, en comptes de posar mà al conflicte de classe estructural -que té dimensió verda, violeta i racial-, ha construït propostes emancipadores basades en el que Nancy Freisen anomena els neoliberalismes progressistes: faig el meu discurs, per exemple, sobre el dret de les poblacions LGBTI en la part més edulcorada i superficial, parlo de multiculturalitat però no toco la qüestió racial, de feminisme amb propostes liberals o d'allò verd des de la perspectiva del capitalisme. Una part important de persones empobrides o que tenen por de ser-ho comencen a considerar que aquesta socialdemocràcia els falla perquè no resol els problemes estructurals, sinó que es focalitza en qüestions més perifèriques.

Com es pot combatre aquest neofeixisme creixent?

Crec que hem de construir un moviment de masses que posi les condicions de vida de totes les persones al centre. Les anàlisis de l'ecologisme social són una eina excel·lent per poder explicar el que està passant i comprendre que quan Marie Le Pen diu que aquí no hi cabem tots, és que, evidentment, amb la lògica d'apropiació d'uns sectors del que és de tots i totes, no hi cabem tots; però ni les persones migrants que intenten entrar ni una bona part de la població francesa. Hi ha un discurs força timorat de les esquerres o encara no han interioritzat la magnitud i algunes dimensions materials de la crisi real que tenim. Quan analitzes l'argumentari de la vaga feminista del 8-M, t'adones que aquestes feministes sí que estan treballant sobre un projecte global de transformació i emancipació. ●

a doble espai

L'espai públic i el conflicte polític a Catalunya

En els últims anys s'han creat formes d'organització gairebé horitzontals que tenen en el carrer el seu escenari d'acció principal. El seu *modus operandi* ha desbordat el marc jurídic i el model administratiu de relació entre l'Estat i la ciutadania

Vicens Valentín

Professor de la Universitat Oberta de Catalunya

Amb les següents paraules tractarem d'aixecar acta i deixar constància d'allò que ha estat capaç de fer la gent quan decideix apoderar-se de la iniciativa política. No fos cas que algú vulgui fer-nos creure, de nou, que la gent no està preparada per assolir, mitjançant les nostres pròpies decisions i capacitats, la República per la qual lluitem.

Des que van caure les muralles medievals, les ciutats i els seus carrers han estat el teatre d'operacions on es desenvolupa el conflicte, l'escenari propi de la lluita política i social. A Catalunya, les lluites socials i polítiques relacionades amb el procés constituent i el referèndum d'autodeterminació, especialment durant les jornades d'octubre de 2017, han superat aquest espai urbà i s'han estès, per tot el territori, a espais públics com les escoles i les seus dels col·legis electorals, o com les infraestructures i les vies de comunicació. Aquests espais van ser el centre de la desobediència l'1 d'octubre, del control popular del territori durant les jornades del 3 i el 8 d'octubre, i de la resistència -arreu el territori- en qualsevol espai o element edilici on es pogués pintar o penjar un símbol groc per la llibertat de les persones represaliades.

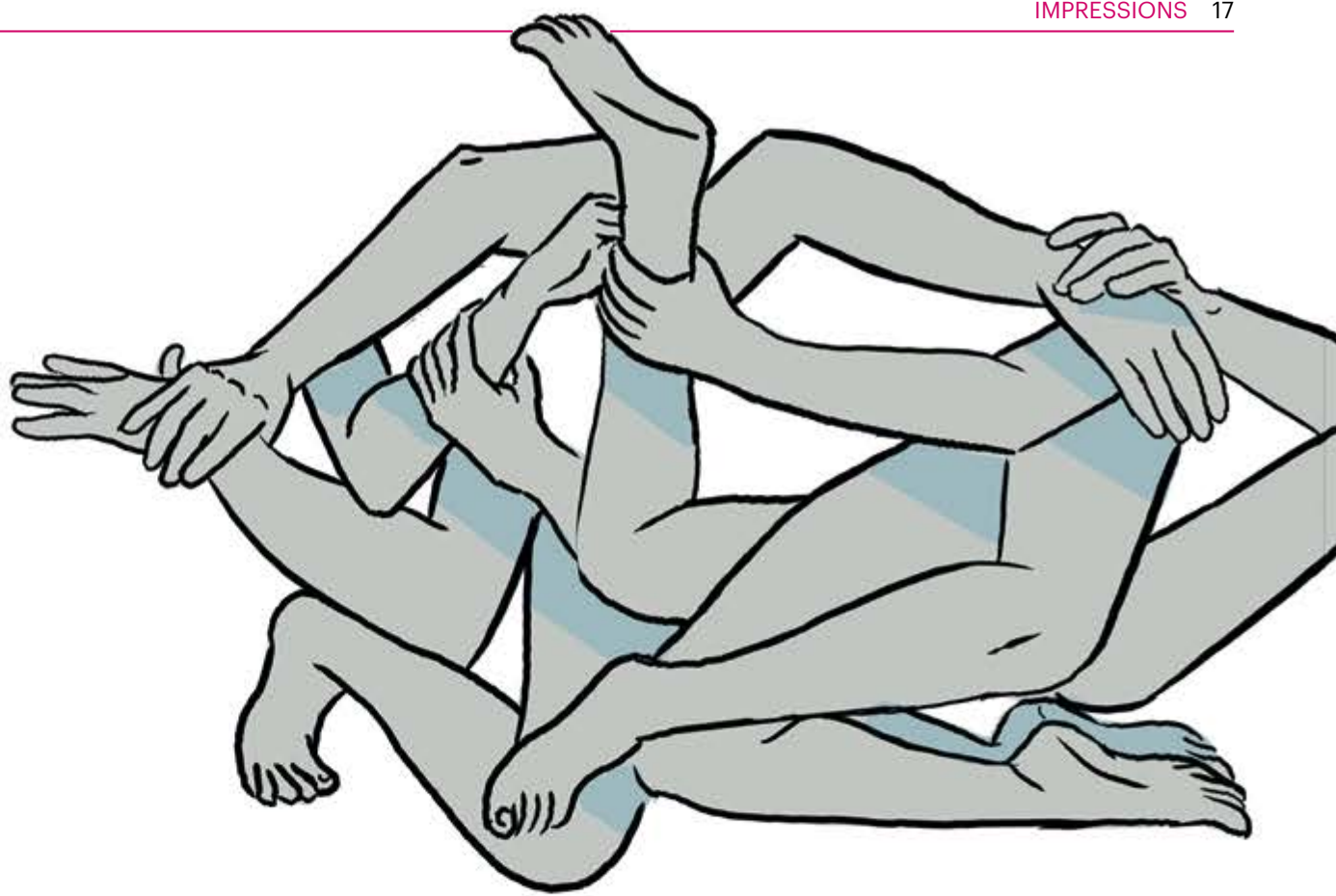
Totes aquestes lluites tenen un impacte i unes conseqüències polítiques que encara no han estat suficientment analitzades i han ultrapassat el concepte d'allò que convencionalment entenem com a *urbà*, arribant més enllà de les àrees d'influència metropolitana. Aquesta nova realitat té dues conseqüències: la primera és que el món urbà com a espai on es manifesta el conflicte s'ha eixamplat per efecte del sistema de xarxes i de la globalització, i s'ha transformat en un sistema urbà, en una xarxa relacional d'espais urbans dispersa i complexa d'acció política, molt més difícil de controlar pel poder. La segona, referida a la forma d'apropiació d'aquesta xarxa relacional d'espais urbans per part de la ciutadania: d'un costat, en la defensa dels

espais d'acció política (en el cas de defensar els col·legis electorals) i, de l'altre, en la defensa dels espais de la protesta (siguin col·legis electorals, siguin infraestructures, siguin carrers) en un procés que podríem definir com d'apoderament popular general.

Aquest procés se sustenta en experiències de lluita anteriors en el temps (del 15-M a Can Vies) i han possibilitat la recuperació de formes d'organització popular que havien decaïgut durant els anys de travessia del desert que va generar el règim del 78 amb la transició: la recuperació de l'assemblearisme i de les formes de lluita i resistència no violenta que el moviment veïnal del tardofranquisme i la transició havien utilitzat amb prou èxit, aplicant la màxima que els moviments urbans esdevenen en moviments socials en tant que són

/ ANDREA LUCIO

lunya

capaços de transformar-se en part d'un moviment polític que s'enfronta al poder establert.

El més rellevant és, en tot cas, l'aparició de formes d'organització gairebé horitzontals que tenen en l'espai públic el seu escenari d'acció principal. Un esquema de funcionament que ha desbordat el marc jurídic i el model administratiu de relació entre l'Estat i la ciutadania, i també amb les organitzacions polítiques clàssiques.

La capacitat de mobilització demostrada per l'ANC i Òmnium Cultural en els darrers set anys són un bon exemple d'aquestes noves formes d'organització, com també ho és l'aparició dels Comitès de Defensa de la República (originàriament en defensa del referèndum) que, malgrat la seva curta implantació, plantegen unes possibilitats de recorregut com a subjecte polític emergent de nou encuny molt potent i encara no classificat.

Les jornades d'octubre

El control popular del territori es va fer efectiu un dia indeterminat de setembre de 2017. Aquell dia en què 7.235 persones -amb responsabilitat de coordinació local, comarcal i de vegueria d'arreu del territori- van estar preparades per fer efectiu el referèndum en tot el territori. Aquest va ser el punt d'inflexió en el qual l'Estat espanyol va tenir consciència del seu fracàs com a estructura política a Catalunya.

El 20 de setembre de 2017, pocs dies abans de l'1 d'octubre, la Guàrdia Civil, per ordre judicial, va escorcollar diversos departaments i instal·lacions de la Generalitat de Catalunya. Per la seva part, el Cos Nacional de Policia espanyola, en aquest cas sense cap ordre judicial, va intentar entrar per la força a la seu de la CUP a Barcelona. Aquests escorcolls van ser entesos per la ciutadania com un acte d'agressió contra l'organització del referèndum i van provocar el primer gran moviment d'activisme no violent a la via pública del republicanisme: convocats per les xarxes, milers de persones van rebutjar la presència dels efectius de la Guàrdia Civil a la seu del Departament d'Economia fins ben entrada la nit i van impedir l'escorcoll policial extrajudicial de la seu de la CUP, en el que va ser el preludi de l'empresonament dels dirigents d'ANC i d'Òmnium, líders polítics i membres del Govern, i de les jornades de lluita posteriors.

L'1 d'octubre de 2017, 5,3 milions de ciutadans i ciutadanes van estar cridats a les urnes en 2.315 col·legis electorals per participar en el referèndum d'autodeterminació. El Ministeri de l'Interior espanyol va assegurar que havia clausurat fins a 90 col·legis electorals. Per la seva banda, el cos de Mossos d'Esquadra,

amb dades optimistes, afirma que va arribar a tancar efectivament 100 col·legis electorals més. Amb tot plegat, i tirant a l'alça, devien ser al voltant de 200 els centres de votació clausurats pels diferents cossos policials, un 8,6% del total dels col·legis electorals previstos.

Respecte dels atacs, i a la vista de les poques possibilitats d'assaltar els 2.315 col·legis electorals i dels escassos resultats previsibles (les forces i cossos de seguretat de l'Estat ja havien exclòs els centres més protegits), es té constància de l'assalt a 77 col·legis electorals, 26 dels quals a Barcelona ciutat, amb el resultat de 1.066 persones ferides de diferent consideració. És a dir, menys del 2% del total de centres electorals.

Segurament, els objectius de la violència policial exercida van tenir més a veure amb un intent desesperat de deslegitimar el referèndum que amb la confiscació d'un nombre més o menys significatiu d'urnes.

Nous escenaris per a la lluita

A Catalunya, per tot això, s'ha produït en els darrers mesos una modificació de l'espai tradicional de lluita social i política que representava la ciutat com a espai urbà per excel·lència i s'ha obert a d'altres no exclusivament urbans. El resultat d'aquestes modificacions ha tingut dues conseqüències.

La primera ha estat, davant la impossibilitat manifesta de l'Estat espanyol d'exercir el control del territori, executar d'un cop d'estat amb la complicitat dels partits constitucionalistes (PP, PSOE i C's); amb l'executiu, el legislatiu (el Senat desbocat i en mans de la dreta) i tot el sistema de justícia criminal al complet (cossos policials, poder judicial i institucions penitenciàries) embarcats en un procés general contra el republicanisme i contra l'independentisme, i amb l'aplicació de l'anomenat *dret penal de l'enemic*. Un cop d'estat que, en els darrers mesos i davant de la resistència popular, s'ha vist complementat per l'activitat de partits feixistes que, davant la mirada còmplice de la fiscalia i dels òrgans judicials, assetgen les poblacions i ataquen la ciutadania de manera violenta, en un intent desesperat per aconseguir una resposta del republicanisme que justifiqui l'increment de la repressió.

La segona ha estat el desenvolupament d'un procés d'apoderament de la ciutadania i el creixement d'un republicanisme popular de nou encuny que ja ha posat a prova el seu compromís i la seva capacitat de resistència posant la cara i les esquenes en defensa de les urnes; prenent el control del territori de manera efectiva durant la preparació del referèndum, durant la jornada del referèndum i durant el curs de les vagues; acudint a votar massivament en unes eleccions imposades pel govern de l'Estat, i omplint el territori

En els darrers mesos, hi ha hagut una modificació de l'espai tradicional de lluita social i política que representava la ciutat com a lloc de reivindicació per excel·lència

de la simbologia groga que denuncia la repressió, l'empresonament i l'exili.

La revolta, com sempre, ha tingut com a escenari els carrers. Un espai en el qual els moviments populars han disputat sempre les partides quan aquest ha estat suficientment difús per resultar incontrolable pels poders de l'Estat. El nivell de violència exercit per l'Estat espanyol als carrers i les places l'1 d'octubre és el signe manifest del fracàs del model polític del règim del 78. L'Estat espanyol s'esforça per representar un rol que ja ha perdut: el de ser el garant del control del territori. Aquest fracàs representa l'èxit de la gent, l'èxit del moviment republicà. Perquè la República vindrà del carrer o no vindrà. ●

pàgina oberta

Cops

Por, indignació, ràbia, impotència o sentiment de culpabilitat són algunes de les reaccions humanes davant de la repressió viscuda a Catalunya des del passat 1 d'octubre. La cura i l'acompanyament són eines col·lectives per afrontar-ho i superar-ho

Maria Ferrer | @MarifeFerM
Associació Memòria Contra la Tortura

Des de l'1 d'octubre de 2017, més de 900 persones han estat víctimes de violència policial exercida arran del procés de lluita per l'autodeterminació. Des de llavors aquesta violència s'ha viscut molt més propera que en temps anteriors. Els motius per entendre les raons de la solidaritat amb les persones que van rebre aquesta repressió poden ser diversos: gran ressò mediàtic, transversalitat de les persones que van rebre els cops de la policia, empatia amb els motius de lluita de totes elles, etc., i aquesta solidaritat ha anat esdevenint necessària per no justificar moltes de les actuacions policials viscudes en aquest temps.

Es pot dir que en aquest darrer any hem estat més conscients del poder repressiu de l'estat, tant pel seu aparell judicial com policial, i hem après que la finalitat de la repressió és implementar la por com a mecanisme de control social. Comprendre el perquè de la repressió política i entendre la seva finalitat ens ha ajudat de forma col·lectiva a no replegar-nos i a sortir tossudament al carrer tantes vegades com ha fet falta. Però també ens ha estat necessari entendre el perquè de la violència i en què se sustenta.

Johan Galtung, sociòleg suec, ens explica la dinàmica de la generació de la violència en conflictes socials. Ell l'anomena el *triangle de la violència* i el representa a través d'un iceberg, on la violència directa és aquella violència visible contra una persona o una comunitat, en el cas que ens ocupa equivaldria a la violència policial. Sota l'iceberg planteja l'existència de la violència

estructural, centrada en el conjunt d'estructures que no permeten la satisfacció de les necessitats bàsiques, que correspondria a la repressió política en forma de lleis que no respecten les llibertats bàsiques de les persones. Per últim, també a sota l'iceberg, trobaríem la violència estructural com a marc que legitima la violència i s'expressa a través de les actituds i que legitima i justifica alhora les altres dues violències.

Aquesta necessitat d'objectivar la realitat viscuda per superar la confusió que sovint provoca l'exercici de la violència no ens ha de fer perdre de vista la vivència de la persona colpejada i agredida. Els cops no només produeixen un dolor físic, sinó també un dolor emocional, psicològic, que costa més de gestionar, de fer conscient, de fer visible. De vegades, aquest dolor més emocional s'amaga, ja que socialment no sempre se'ns permet i no ens permetem compartir-lo. Sovint, també, considerem poc greus les agressions po-

licials i les normalitzem. Aquesta normalització es fa més evident en contextos de militància on, tot i que cada cop més es treballa des d'una perspectiva de cures, sovint en la quotidianitat encara prevalen actituds de *valentia* que no afavoreixen la gestió emocional personal ni del col·lectiu.

Possiblement, la descripció que faré d'algunes de les reaccions davant les agressions policials són conegudes per moltes, però verbalitzar-ho de nou ens pot ajudar a reflexionar-hi i a continuar cercant eines de suport individuals i comunitàries.

Les reaccions són múltiples i dependrà de cada persona, però sempre ens confrontaran amb nosaltres mateixes. Una de les reaccions més habituals és la por. La por com a expressió humana i com a mecanisme que tenim davant de situacions de crisi o de canvis, esdevé un mecanisme de defensa davant la incertesa i és important mirar-la als ulls. No ens ha de preocupar tenir por, ans al con-

trari, és més preocupant no tenir-ne. Enfrontar-nos-hi a través de ser-ne conscients, d'acceptar-la, de posar-li paraules, de compartir-la. L'aïllament augmenta la por, l'hem d'acompanyar plegades. La por es viu de forma individual, però s'afronta de forma col·lectiva.

També apareixen altres emocions: impotència, ràbia, indignació o tristesa, i aquestes poden sorgir en forma de trastorns, ansietat, angonya, estrès, malsons, etc. Aquest tsunami emocional cal gestionar-lo acompanyades pel nostre entorn, per les nostres rutines, recuperant la nostra normalitat, entendre què està significat per a cadascuna de nosaltres i què necessitem, parlar per entendre-ho, i sobretot identificar-lo de nou quan ens semblava que ja ho teníem superat.

Podem reviure internament alguna d'aquestes emocions quan ens creuem amb la policia, quan se'ns tornen a aparèixer les imatges dels fets, quan tornem a passar per on es van produir les càr-

regues, quan sentim a parlar algú d'una experiència similar, etc. No ens ha de fer por sentir-ho i cercar les eines per elaborar-ho. Compartir amb la família, les amistats, però també amb les companyes especialitzades a donar suport en situacions de violència política: Alerta Solidària, Irídia, Exil i altres col·lectius de suport que ens trobem a molts pobles i ciutats.

I, enmig de tot plegat, sovint sorgeix la culpabilitat davant la dificultat que no t'entenguin, davant la dificultat d'haver de justificar-te, davant la dificultat d'haver d'explicar de forma entenedora una experiència que no es pot explicar. Aspectes que s'agregen quan som les dones les agredides, ja que massa vegades les agressions sexuals les amaguem per no sentir-nos qüestionades.

Els darrers dies, a més, hem hagut d'explicar que no som culpables, ja que els mecanismes repressius s'han tornat a posar en marxa a través de campanyes de criminalització: si has rebut violència policial és per alguna cosa que has fet. Amb la voluntat de trencar el consens que es va construir després de l'1 d'octubre, s'intenta de mica en mica fragmentar el moviment dividint-nos entre violents i no violents, en bons i dolents.

Aquest discurs l'hem viscut força vegades en els darrers 30 anys, però ara torna a fer-se evident, com les persones antifeixistes que van ser agredides a les càrregues policials del 29 de setembre, les quals han estat fortament qüestionades i estigmatitzades. En aquest sentit, es fa imprescindible tornar a recordar que

un dels objectius de la repressió política és trencar la unitat d'acció a partir de fomentar l'aïllament dels col·lectius a través de la seva criminalització.

Durant aquest any, hem anat aprenent a donar-nos suport, a cuidar-nos, a acompanyar-nos, a generar eines col·lectives i comunitàries que ens ajuden a construir entre totes una realitat social que reconegui l'existència de la repressió. Només així podrem treballar la memòria que permeti continuar el camí de superació de l'impacte i el trauma individual i col·lectiu. ●

“

Sovint considerem poc greus les agressions policials i les normalitzem, sobretot en contextos de militància

L'auge dels vins **sincers**

Feines d'elaboració del vi al Celler Les Foes, a les Coves de Vinromà (la Plana Alta)

Una nova generació de vinyateres aposta per projectes que tenen el treball artesanal, el respecte per l'entorn i l'arrelament al territori com a valors diferencials

Esther Bermejo | @estherbm82

Ecològics, naturals, biodinàmics o artesanals. Vins amb més ànima i menys química, més suats i menys processats, que transmeten amb honestat i sense complexos la terra d'on prenenen, l'any en què naixeren i la personalitat de qui els ha treballat. Si són una opció per a minories o l'inici d'una revolució que farà trontollar els fonaments de la viticultura convencional el temps ho dirà, però el que sí que es pot constatar és que vivim una eclosió de vinyateres joves que han decidit conjurar l'experimentació amb la recuperació de la tradició per crear, des del màxim respecte per l'entorn, uns vins singulars i, segons diuen, més saludables.

Des de la vinya fins a l'ampolla, la majoria d'elles han escollit ser les protagonistes de totes les etapes del procés d'elaboració d'aquests vins i algunes s'ocupen, fins i tot, de la venda directa o l'estratègia comunicativa del celler. Comparteixen una passió pel treball de la terra i una vocació per aconseguir un producte diferenciat i personal que les allunya de qualsevol pretensió de bastir una gran

empresa. "Busquem l'equilibri en un volum de producció que ens permeti viure d'això i alhora cuidar molt cada ampolla", explica Eva Bonet, una jove vinyatera que, juntament amb el seu germà, timoneja Comalats, un celler de la Segarra, a la Vall del Corb. El seu pare, l'any 1989, va començar a replantar vinyes en una zona que n'havia estat completament poblada però on, com en molts altres indrets dels Països Catalans, havien estat arrencades. Des del principi, va decantar-se per cultivar-les com sempre s'havia fet i per elaborar vins ecològics. Les filles han mantingut aquesta filosofia, però introduint-hi, no sense les corresponents discussions familiars, algunes actualitzacions.

La nova generació procura entendre i adaptar-se millor a les demandes de les consumidores, organitza activitats d'entornisme -com un festival de teatre, música i poesia- i utilitza la comunicació com a aliada estratègica per donar a conèixer petits projectes com aquest. "El meu pare no entén per què penjo fotos nostres podant els ceps a l'Instagram!", riu »

» Bonet, que no escatima elogis, però, cap als pagesos experimentats com ell i la seva manera de treballar. “Si manipules els vins, ja no et fan viatjar, i aquesta és la seva màgia”, assegura la vinyatera, que reconeix que cada cop hi ha més demanda de vins naturals i ecològics, però reclama més consciència a les consumidores del fet que treballar sense additius té uns riscos i que han d’empatitzar amb les productores.

Tornar al camp, però no a qualsevol preu

Moltes d’aquestes joves elaboradores han anat a la universitat, han voltat pel món i han fet altres feines, però han tornat a casa, al territori d’on provenien, i han recuperat i posat en valor allò que, en alguns casos, els seus pares havien abandonat. “Soc del Pallars i volia tornar-hi, però volia treballar en alguna cosa digna”. Així ho recorda Núria Bigorra, que va estudiar Enginyeria Agrònoma a Barcelona i es va especialitzar en enologia quan encara no li agradava el vi. Després d’anys treballant per a una gran empresa vinícola del Penedès, va ser la seva parella qui la va animar a tornar a Figuerola d’Orcau i posar en marxa un projecte propi. D’allà provenia la seva família que, fins a la generació dels seus avis, havia produït vi per a consum domèstic. De fet, el Pallars Jussà havia estat una zona vitícola, però entre els anys 60 i 70 del segle passat el cultiu extensiu del cereal va propiciar l’abandó del de la vinya i no va ser fins fa poc més d’una dècada, quan s’hi va instal·lar el prestigiós enòleg Raül Bobet, que la tendència es va capgirar. Actualment, una desena de cellers han tornat a situar aquesta subzona de la Denominació d’Origen Costers del Segre al mapa vinícola català, però no ha estat fàcil canviar mentalitats.

“Vam començar comprant quantitats irrisòries de raïm a uns quants viticultors de la zona, però va ser una lluita perquè ens deien que el tenien col·locat a empreses de fora”, recorda Bigorra, que va endegar aquesta etapa professional i vital fent vi en un parell de botes al garatge adaptat del seu pare. D’aquell exitós experiment, explica, va néixer el que avui és Terror de Pallars, una petita bodega que la vinyatera atén com si fos una filla: “De vegades, sento algun soroll de nit i baixo a comprovar que tot estigui bé”. Com Eva Bonet, de Comalats, és conscient que sobrepassar les 20.000 ampolles els impediria viure i produir com els agrada: “No volem deixar de domar nosaltres el cavall ni que el vi deixi de reflectir l’ànima de qui el produeix”. Per tal d’aconseguir una autenticitat que les ajudi a diferenciar-se, han apostat per fermentar els seus beuratges en cubs de ciment “perquè el vi és viu” i, al contrari que els d’acer inoxidable, en permeten la microoxigenació i una evolució neutra. A més, Bigorra i la seva parella han volgut plantar a la parcel·la que conreen les desprestigiades

varietats de raïm pròpies d’aquestes terres d’alçada, el macabeu i el monestrell, reivindicant-ne la qualitat. “És hora que comencem a valorar el producte local i a nosaltres mateixes”, reclama la vinyatera.

Recuperar conreus oblidats

Moltes de les varietats ancestrals de raïm dels Països Catalans van deixar de cultivar-se després de la plaga de la fil·loxera de finals del segle XIX i, des de llavors fins avui, la majoria de produccions de vinya es dediquen a unes poques varietats dites internacionals, com la cabernet sauvignon, la merlot o l’ull de llebre. Tanmateix, des de fa pocs anys, algunes grans marques i petites viticultores fan un esforç per recuperar-ne les autòctones, algunes salvades *in extremis* de l’extinció, i acostumar els paladars del gran públic a uns vins que volen transmetre la singularitat de cada territori.

A les Coves de Vinromà, a la comarca de la Plana Alta, hi treballa un d’aquests entusiastes de la recuperació de les varietats locals. És Roger Díaz, que tot sol estira del carro del Celler Les Foes, l’únic ecològic a les comarques de Castelló. Aquest professor d’història de secundària no ha estudiat enologia i assegura que els seus coneixements els ha adquirit, més aviat, en els tastos en què ha participat per

tot Europa. La passió pel vi el va portar a escriure un blog, primer, i a decidir-se a deixar de contemplar les vinyes a través de les finestres del cotxe i agafar l’arada, després. “Ho vaig fer tot a l’inrevés, vaig començar a plantar els ceps i, més endavant, vaig muntar el celler”, recorda d’un inusual recorregut en què va invertir la nòmina i les estones lliures que la feina a l’institut li permetia.

El punt de partida va ser el 2008, quan, amb els dos socis amb qui va arrencar la iniciativa, va llaurar unes terres del seu avi que havien restat ermes durant anys. Tot i que llavors van acordar plantar-hi les varietats comercials, quan Díaz es va quedar sol en el projecte no va dubtar a anar substituint els ceps pels de les varietats que tota la vida s’havien conreat al nord del Maestrat, com l’embollicaire (trepat, a Catalunya) o la garnatxa. El vinyater explica que tradicionalment a la zona s’hi havia treballat molta vinya i que als anys 40 s’hi conreava un híbrid rústic, que produïa molt i emmalaltia poc, conegut com el *señorito*. “Als 70, els ministres d’Economia i Agricultura van impulsar una maniobra amb l’objectiu que només romanguessin les plantacions de raïm de qualitat i que va consistir a oferir diners als pagesos per cada cep de les varietats híbrides que arranquessin sota

la condició que no en tornessin a plantar mai més”, relata l’historiador. Aquesta operació, diu, va suposar la destrucció de totes les cooperatives vinícoles de Castelló i el reemplaçament de la viticultura per altres tipus de conreus. “A poc a poc, reviscola, però a tota la província no som més de quinze cellers”, lamenta.

Vins naturals, més enllà de les etiquetes

Encara que sigui l’únic elaborador certificat com a ecològic, ha optat per no posar el segell a les etiquetes de les ampolles. Afirmar que no li calen, perquè qui les compra ja sap com treballa, però, a més, es mostra crític amb el que considera una excessiva permissivitat per part dels organismes certificadors respecte de l’ús d’additius en el procés d’elaboració del vi. Per això, des del principi, Díaz va tenir clar que volia superar el concepte

d’ecològic i que el que pretenia era fer vi natural: “És només raïm, no li afegeixo ni li trec res, ni tan sols li llevo la rapa, i no controlo la temperatura ni faig servir pràcticament res que es pugui endollar”. El que per a algunes podria ser una aposta arriscada, per a aquest vinyater és una qüestió de principis que alhora té bona acollida en el mercat. Afirmar que les productores de vins naturals tenen un públic propi i no pateixen per les vendes,

Verema del raïm per a l’elaboració dels vins Terror de Pallars / GILBERT BAGES

A les Coves de Vinromà, a la comarca de la Plana Alta, hi treballa Roger Díaz, un entusiasta de la recuperació de varietats locals

Es critica la permissivitat dels organismes certificadors respecte de l’ús d’additius en el procés d’elaboració del vi

Vinya del celler
Terrer de Pallars
/ GILBERT BAGES

tot i que assegura que no és profeta a la seva terra: “A Barcelona, cada cop hi ha més bars que serveixen vins naturals i a Tarragona hi ha un munt de productores, però aquí tasten els meus vins i els troben estranys”.

Precisament a Valls, en una comarca de gran tradició vinícola com l'Alt Camp, hi ha una d'aquestes iniciatives que ha volgut fer un pas més enllà de l'ecològic. Es tracta de Dasca Vives, una finca familiar on la parella formada per Alba Vives i Josep Dasca cultiva la vinya, entre altres conreus, de manera biodinàmica. Això implica, segons explica la viticultora, “entendre la finca de manera global, cuidar molt la terra i treballar-la tenint en compte els astres

A Valls hi ha Dasca Vives, una finca on la parella formada per Alba Vives i Josep Dasca cultiva la vinya de manera biodinàmica

i posant l'èmfasi en la prevenció”. No ho han fet sempre així, però, sinó que ha estat un procés que va començar amb la introducció de l'agricultura ecològica en fer-se càrrec dels terrenys que conreava la família de la seva parella i que encara continua en marxa. Tampoc no va ser l'únic canvi que Dasca, que havia estudiat enologia, volia impulsar a la finca. Si anteriorment s'hi cultivava la vinya per vendre el raïm a una cooperativa vinícola, la jove parella va optar per quedar-se'n una part i fer proves elaborant els seus propis beuratges. Els resultats van ser prou satisfactoris perquè, després de passar per un viver d'empreses, el 2014 van decidir adaptar una antiga instal·lació familiar

per convertir-la en un celler on poder elaborar vins amb la mateixa cura amb què treballaven la terra.

Més cures i menys química

“Vam començar amb quatre vins i ara ja en tenim set”, relata orgullosa Vives. Com les altres elaboradores, Dasca Vives també ha anat arrencant ceps de les varietats que hi havia a la finca per plantar-n'hi de locals i menys conegudes, com la vinyater, pròpia de l'Alt Camp. “No són vins estàndard, reflecteixen la terra d'on surten i les condicions que ha viscut la vinya aquell any”, explica la vinyatera. Per aconseguir aquest resultat, diu, cuiden molt el cep per obtenir un raïm de molta qualitat i no afegeixen

La distribuïdora Human Vins només representa el que consideren “vins amb humanitat de cellers responsables”

res al most, llevat d'una petita quantitat de sulfits -una part molt inferior a la permesa per a la certificació ecològica a l'hora de l'embotellar-ne alguns. Això fa que Vives no s'atreveixi a posar-los l'etiqueta de naturals, tot i que assegura que per a elles aquesta categorització va més enllà de la qüestió dels sulfits. “Hem creat un sistema que ens agrada i amb el qual ens sentim a gust”, conclou.

Així doncs, entre aquesta nova fornada d'elaboradores que fugen dels processos industrials i els mètodes de la viticultura convencional, es percep un cert desencís respecte a la certificació ecològica, centrada en la producció del raïm. Sembla que el segell els queda curt o no s'ajusta prou bé a la filosofia amb què elaboren uns vins que, càpiguen o no en la controvertida definició de vi natural, comparteixen una mínima intervenció i un màxim respecte per la singularitat que brinda cada terrer. Costa trobar una etiqueta que reflecteixi tot el que hi ha darrere de les seves ampolles, però això no impedeix que arribin amb facilitat a un públic que cada cop està més disposat a buscar fora dels prestatges dels supermercats uns productes més saludables i personals.

“Els productes alimentaris artesans estan en auge i el vi no n'és una excepció”, opina Rubén Parera, enòleg, pagès i soci fundador de Human Vins. No només es refereix a les consumidoros, sinó també a les productores: “Penso que, amb la crisi econòmica, molta gent que s'ha quedat sense feina ha emprès, sense gaire a perdre, projectes que potser tenen a veure amb el que veritablement els apassionava”. A la distribuïdora que va crear amb dos amics molt lligats a diferents vessants del món vinícola, només representen el que consideren vins amb humanitat de cellers respon-

sables. “Això, per a nosaltres, implica que provenen d'una agricultura saludable i de viticultores de veritat, és a dir, que elaboren el vi des de la vinya fins a l'ampolla”, explica Parera. Només des del seu vincle amb la pagesia i amb una manera d'entendre el vi, s'entén el compromís que han adquirit amb aquest perfil d'elaboradores: “Si una viticultora fa deu vins i només ens n'agraden sis, els representarem tots igualment, perquè el que representem és un projecte de vida”. ●

LLIBRETES I BOSSES DIRECTA

Pots comprar-les a la redacció (C. Riego, 37, Barcelona) o enviant un correu a directa@directa.cat amb el teu nom, cognom i número de subscriptora i et farem arribar informació de com fer-ho.
Tens fins al 9 de novembre per fer la compra per correu!
(Es cobraran despeses d'enviament)

Subscriptores: **5 €**
No subscriptores: **6 €**

Directacoop

Víctimes del gallet fàcil a l'Estat francès

Cada any, segons dades de col·lectius antirepressius i dels mateixos informes policials, més de deu persones moren per l'impacte de projectils i per reduccions violentes de la policia

Anna Montull Garcia | @anna_montull

El juny passat, l'informe anual de la Inspecció General de la Policia Nacional (IGPN) va fer públic per primera vegada el nombre de persones mortes i ferides en intervencions policials a l'Estat francès. En total, la xifra s'eleva a catorze morts i un centenar de ferits entre juliol de 2017 i maig de 2018. Aquestes dades es donen a conèixer en paral·lel a la constatació d'un augment considerable de la utilització d'armes de foc per part dels cossos policials el darrer any, que s'eleva a 394 vegades, un 54% més respecte a l'interval 2016-2017.

L'ús de granades s'ha reduït un 8% respecte al 2016, però la utilització d'armes d'electroxoc i d'escopetes de bales de goma s'ha incrementat un 20% i un 46%, amb 1.403 i 2.495 notificacions d'ús respectivament. Davant les xifres, es constata que l'exercici de transparència de l'IGPN -forçat per la pressió internacional i de diverses organitzacions de la societat civil francesa- no va acompanyat d'una voluntat de canvi en relació amb les pautes d'acció policial.

La utilització d'armes d'electroxoc i d'escopetes de bales de goma s'ha incrementat un 20% i un 46% respectivament

L'augment de l'ús d'armes és indissociable a la retòrica securitària i al discurs antiterrorista del govern francès

La brutalitat dels cossos de la policia i de la Gendarmerie no es pot llegir com un episodi puntual de la història recent de l'Estat francès. L'Observatori de Llibertats Civils: Què fa la policia? remunta la seva anàlisi a les darreres quatre dècades. Entre 1977 i 1997, la mitjana anual de morts per la repressió policial era de 6 a 8 persones, i des de principis del segle XXI, la mitjana se situa entre els 10 i 15 morts anuals. En total, el col·lectiu Emergència la nostra policia assassina i el mitjà independent *Bastamag* calculen 101 morts de 2005 a 2015, mentre que el 2017, amb 18 persones mortes, la mortalitat es va disparar. Víctimes del 'gallet fàcil' segons la terminologia emprada pels experts en seguretat.

Marc legal de la repressió

L'augment de la utilització d'armes per part de les forces de l'ordre als espais públics és indissociable a la retòrica securitària i al discurs antiterrorista de l'Hexàgon, que ha permès justificar mesures extraordinàries que ara són ordinàries: l'estat d'emergència de 2015 a 2017; la llei contra el crim organitzat de juny de 2016, que ampliava l'ús d'armes de foc; la llei antiterrorista d'octubre de 2017, que adopta disposicions pròpies de l'estat d'emergència o la llei d'asil, i la llei d'immigració d'agost de 2018, que viola el dret internacional i empara pràctiques com les deportacions en calent. En conjunt, totes aquestes són mesures que legalitzen diverses formes de repressió, d'abús i de violència policial.

Una de les lleis més qüestionades és la de seguretat pública, aprovada el febrer de 2017, que unifica les noves regles aplicables a l'ús legal d'armes de foc per la Policia Nacional francesa i la Gendarmerie i estableix l'ús d'armes de foc sense sanció en cas de presència d'un vehicle "els ocupants del qual són susceptibles a perpetrar, en cas de fuga, atemptats contra la seva vida o la seva integritat física o la d'altri". En altres paraules, si es dona la situació en què un vehicle no s'atura davant la demanda de fer-ho, la utilització d'arma de foc dels agents quedaria legalment justificada pel risc contra la pròpia integritat física o la d'altres civils. Aquest és el cas d'Aboubakar Fofana, mort d'un tret per la policia a Nantes el juliol passat després de negar-se a passar un control policial amb el seu vehicle. Segons un dels fundadors del grup Desarmem-los, que acompanya les

La Gendarmeria francesa és un dels cossos policials més armats d'Europa / LOOKING4POETRY

víctimes de violència policial i impulsa campanyes de denúncia, “aquesta llei contribueix a organitzar la impunitat a favor dels agents que disparen, al·legant el marc de la legítima defensa i autoritzant així la policia a obrir foc en situacions en què abans no es permetia”.

Les armes dels crims

Les armes categoritzades com a letals no són les úniques que maten ni tampoc les que s'utilitzen amb més freqüència. Els cossos policials francesos són dels més equipats de la Unió Europea i compten amb un ampli repertori: escopetes de bales de goma, fusells LBD 40 amb projectils viscoelàstics, granades lacrimògenes, granades explosives GLI F4 o Tasers x26, que segons Acció de Cristians per l'Abolició de la Tortura (ACAT), els últims anys haurien produït una mort i 43 lesions greus, entre les quals hi ha 21 persones que haurien perdut un ull o part de la visió.

Un exorbitant augment del seu ús es va donar el 2016, quan l'IGPN va censar un increment del 90% de

trets d'aquestes armes respecte a l'any precedent. Pel que fa a les granades, si bé la polèmica OF-F1 va ser il·legalitzada arran de la mort de l'activista Rémi Fraisse el 2014, la granada GLI F4 de la mateixa família segueix en vigència -l'Estat francès és l'únic país de la Unió Europea que l'utilitza en operacions de manteniment de l'ordre. Segons el codi de seguretat intern, aquesta tipologia de granada, que conté 24 grams de TNT i produeix una detonació de 164 decibels, només està reglamentada per a ser utilitzada en situacions extremes i com a últim recurs abans de passar a les armes de foc convencionals.

No obstant, les forces de l'ordre porten anys utilitzant-la fora del marc legal i sense seguir les tècniques reglamentades pel seu ús. Durant les operacions de desallotjament de la ZAD (zona a defensar, a Notre-Dame-des-Landes) entre abril i maig de 2018, la Gendarmeria va fer-ne un ús sistemàtic; va arribar a llançar prop de 4.000 granades GLI F4, una de les quals va mutilar l'activista Maxime Peugeot. Sobre aquest tipus d'armament, Desarmem-los denuncia que s'estigui acceptant l'ús d'arsenal militar per part de les forces de l'ordre, “com si aquestes estiguessin duent a terme una guerra simètrica amb la població civil”.

A un nivell inferior hi ha la resta de granades i de pistoles elèctriques. Segons ACAT, han causat la mort d'almenys quatre persones poc després d'haver-los practicat una descàrrega elèctrica de 50.000 volts. Tanmateix, en els quatre casos el sistema judicial va concloure que no hi havia vincle entre l'arma i la defunció. Aquesta arma elèctrica, utilitzada per la Policia Nacional francesa, la Gendarmeria i l'Administració penitenciària des de 2006, es va posar a disposició de la policia municipal des de 2010 i ja s'ha utilitzat a municipis com Marsella, Niça, Bordeus o Calais.

Migrants i activistes, els grups més afectats

Altres armes no classificades com a tals són les tècniques d'immobilització. El placatge ventral, el plegament i la clau d'estrangulació són tècniques apreses a l'escola de policia i exercides habitualment, consistents a comprimir el tòrax i estrènyer el coll, dificultant la respiració; poden arribar a provocar asfíxia i finalment la mort. Adama Traoré, Abdelhakim Ajimi, Mohamed Boukrourou, Serge Partouche, Abdelilah El Jabri, Ali Ziri o Lamine Dieng, tots d'origen migrant, són algunes de

les víctimes entre la llarga llista de morts impunes i sense pretext per aquestes tècniques. El codi penal preveu que quan un policia provoca la mort d'un civil fora de la legítima defensa, ha de ser jutjat i condemnat a 20 anys de presó; però en la majoria dels casos, la justícia sentència que els agents acusats han utilitzat la legítima defensa, i les famílies de les víctimes es troben amb denúncies desestimades o processos judicials inacabables.

“No podem comptar amb la justícia francesa perquè forma part del mateix aparell de l'Estat”, explica Ramata Dieng, fundadora del col·lectiu de famílies víctimes de crims policials Vides Robades, que denuncia, “és França qui permet a aquests agents assassinar amb tota impunitat”. Precisament, l'Estat francès ha estat condemnat el 2018 pel Tribunal Europeu de Drets Humans per dos casos que havien estat desestimats.

La violència policial s'activa en espais molt definits i sobre perfils molt concrets. En aquest sentit, alguns col·lectius fan una doble anàlisi de la violència policial: la de classe i la racialitzada. La primera es practica com a mètode repressiu en espais de manifestació i protesta. La segona es desenvoluparia als barris obrers i als suburbis contra les comunitats migrants, especialment la subsahariana i l'àrab, contra qui la violència és *legítima* per ajustar-se al perfil racialitzat de potencial terrorista. Aquesta violència es manifesta en forma d'arrestos arbitraris, assetjament sexual, destrucció de béns, injúries racistes i violència física.

Horitzons contra la repressió

Les lluites contra la violència policial són múltiples però van de la mà. Què demanen els col·lectius antirepressió? La creació d'òrgans d'investigació independents, l'abolició d'armes i pràctiques que són letals i que mutilen, així com la derogació de les lleis que les emparen. Horitzons propers? El 24 de novembre diferents col·lectius celebraran una roda de premsa a París, on s'anunciarà el llançament d'una nova campanya contra les armes *no letals*, així com una petició conjunta que serà presentada davant del Tribunal Administratiu amb la finalitat d'assenyalar la responsabilitat dels oficials que donen l'ordre i de l'aparell estatal en el seu conjunt, i no només dels agents que disparen. Per aquests col·lectius, no es tracta d'un problema aïllat, sinó estructural. ●

El placatge ventral, el plegament i la clau d'estrangulació són tècniques de reducció que també han provocat morts

Alguns col·lectius fan una doble anàlisi crítica de la violència policial: la de classe, en l'àmbit de manifestacions, i la racialitzada

Èxode desesperat

La caravana de migrants que camina d'Hondures als Estats Units visibilitza el fracàs del govern de Juan Orlando Hernández i la profunda crisi democràtica des de la perpetració del cop d'estat amb el suport nord-americà

Diana Gener i Juan Vicente Iborra | @Dianagener
Nova York

Falta de feina, pobresa i violència. Són les principals raons que esgrimeixen les integrants de la caravana de migrants que està travessant Mèxic per haver hagut de deixar Hondures i marxar cap als Estats Units de *mojado* -així s'anomena als països centreamericans el fet d'emigrar cap als Estats Units. Són ja 7.000, una munió que ha anat creixent des que va sortir del país centre-americà el passat 13 d'octubre. Ho explica la periodista hondurenya d'Univision Claudia Mendoza, qui recorda que va rebre una trucada d'un company que l'informava que un grup de migrants volien sortir junts cap als Estats Units: "Em va dir que aquesta vegada volien fer quelcom diferent i que eren unes 300 persones. Però quan vaig arribar a San Pedro Sula, hi havia unes 500 migrants i a la nit ja eren 1.500. [...] La gent es va anar assabentant [de la iniciativa] durant el dia a través de la televisió i de les xarxes socials i van decidir fer les maletes i unir-se a la caravana. Va ser una mena d'autoconvocatòria", explica Mendoza, que va seguir la caravana en els seus inicis fins a Guatemala.

Durant el camí s'han anat afegint altres migrants de Mèxic, Guatemala i Salvador. En tot cas, a la caravana no hi ha integrants d'ISIS, com el president Donald Trump va alertar en un intent d'usar l'èxode massiu d'hondurenys en clau electoral a menys de dues setmanes dels comicis legislatius dels Estats Units. Joaquín A. Mejía, doctor en Drets Humans i investigador de l'Equip de Reflexió, Investigació i Comunicació d'Hondures (ERIC), afirma que "la diferència d'aquesta caravana respecte a les anteriors és que en aquesta ocasió, degut a les polítiques restrictives de Trump i el perill que suposa travessar Mèxic, les migrants van decidir sortir totes juntes en comptes de sortir unes 300 o 400 persones diàries, que seria la xifra normal".

La caravana ha fet visible la insuportable vida a Hondures, un país on es cancel·len cirurgies per falta de material mèdic. Com explica Mejía, "el fet que hagin sortit conjuntament i pública envia el missatge a l'administració dels Estats Units que la seva política de suport al govern de Juan Orlando Hernández (JOH), que ha militaritzat les fronteres per intentar controlar la migració i el tràfic de drogues, ha fracassat. La caravana també diu al govern de JOH que la imatge que Hondures està canviant és mentida", conclou.

Hondures té un dels índexs de morts per violència més alts del món, un 67% de la població és pobre i quasi la meitat està en situació d'extrema pobresa. La proliferació de bandes criminals organitzades -conegudes com a *mares*- unida a la falta d'oportunitats laborals ha provocat que molta gent jove no tingui més opció que

entrar en l'espiral de violència o fugir per evitar ser assassinada o reclutada.

El govern estatunidenc ha amenaçat amb retirar l'ajuda econòmica a Hondures si JOH no posa fre a l'èxode massiu de ciutadania del país. L'ajuda que els Estats Units ha donat al país centre-americà suposa entre un 4 i un 5% del pressupost total del país i la majoria d'aquests diners s'han invertit en la Secretaria de Defensa per l'exèrcit i la policia. Durant el mandat de JOH s'han creat dos nous cossos de policia, un d'ells una policia militar.

Cops d'estat i fraus electorals

L'any 2009, el govern escollit democràticament del moderat Manuel Zelaya, del Partit Liberal, va ser destituït en un cop d'estat liderat per l'oligarquia i l'exèrcit. L'acció va comptar amb el beneplàcit dels governs dels Estats Units i el Canadà, que no van ser gaire exigents a l'hora de reconèixer unes eleccions postcop sense la presència de Zelaya. El paper de l'aleshores secretària d'estat Hillary Clinton va ser rellevant a l'hora de donar el vistiplau al govern *de facto* sorgit de les primeres eleccions posteriors i liderat per Pepe Lobo. Durant el seu mandat es van destituir quatre jutges de la cort suprema, es va obrir el país a les privatitzacions i es van

fer retallades en la inversió social. Zelaya, tot i ser un president moderat, havia intentat aplicar un programa d'ajuda a la població més pobre i va rubricar l'aliança del petroli Petrocaribe, liderada per Veneçuela.

Després del cop d'estat, es van celebrar dues eleccions, el 2013 i el 2017. JOH va arribar al poder l'any 2013, en uns comicis que van ser considerats irregulars per la Missió d'Observadors de la Unió Europea. El seu mandat s'ha caracteritzat per satisfer els interessos del Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional i les grans empreses. Per a la periodista Claudia Mendoza, "s'ha potenciat un model econòmic més centrat en la macroeconomia, que té més a veure amb les grans empreses que no pas que la gent pugui invertir en els seus projectes i negocis".

El novembre de l'any passat, JOH es va tornar a presentar a les eleccions presidencials tot i que la Constitució impedeix la reelecció d'un president. La majoria de la població hondurenya havia posat les seves esperances en un canvi liderat pel presentador de televisió i candidat de l'oposició Salvador Nasralla. Però durant el recompte, el sistema informàtic va caure misteriosament i l'avantatge aparentment insalvable que Nasralla tenia, de cop es va revertir en favor de JOH. Hi va haver massives protestes contra el frau, però finalment els Estats Units van reconèixer el nou president.

Segons Mejía, "Hondures viu en una situació d'inconstitucionalitat permanent que està provocant aquest èxode massiu de persones". Considera també que el paper que juguen els Estats Units en aquesta inestabilitat és clau: "Durant els 36 anys de democràcia formal a Hondures, en els tres pitjors episodis que ha viscut el país, els Estats Units hi ha estat present: la dècada dels 80, el cop d'estat de 2009 i el frau de 2017".

País perillós per a la defensa del medi ambient

Amb megaprojectes com represa hidroelèctriques, la mineria a cel obert, el turisme o el monocultiu de la palma africana, s'ha cercat promoure la inversió estrangera a un país on tot just la *maquila* i l'exportació del cafè representen un paper important en una llastrada economia que sobreviu de les remeses familiars. Són molts els casos en què els interessos del govern s'han enfrontat a les formes de vida de les comunitats indígenes del país (lenca, maya-chortí, tolupán, pech, tawahka, miskito, nahua, així com dels pobles afrodescendents, tant la població negra angloparlant com la població garífuna), que fa uns mesos van veure com el govern hondureny aprovava una llei de consulta lliure, prèvia i informada sense consultar les comunitats, i que no inclou el dret a veto recollit en l'article 169 de l'OIT, subscrit per Hondures.

A la caravana no hi ha integrants d'ISIS, com Donald Trump va afirmar en un intent d'instrumentalitzar-la en clau electoral

A Hondures hi va haver massives denúncies de frau electoral, però els Estats Units van reconèixer el nou president

Milers de migrants procedents d'Hondures caminen en direcció als Estats Units

L'assassinat d'activistes mediambientals com Berta Cáceres, Lesbia Yaneth o Nelson García, així com les reiterades amenaces i assetjament patit per Miriam Miranda, la presidenta de l'organització garífuna OFRANEH (Organització Fraternal Negra Hondurenya), han posat en evidència el perill a què s'exposen activistes que protegeixen la terra i el medi ambient al país centreamericà. El 2017, l'ONG Global Witness va situar Hondures com el país amb més homicidis de defensores del medi ambient del món.

A la zona de la costa que dona al mar Carib, megaprojectes turístics com Indura Beach & Golf Resort a la badia de Tela -finançats pel Banc Interamericà de Desenvolupament (BID)- formen part de l'Estratègia Nacional de Turisme Sostenible que el govern hondureny ha buscat implementar d'acord amb els plans estratègics de desenvolupament regional, com el Pla Aliança per a la Prosperitat del Triangle Nord signat entre el Salvador, Guatemala i Hondures. Tot i les polèmiques suscitades per l'impacte ambiental i la vulneració dels drets de les comunitats garífunes, s'ha assumit com un full de ruta a seguir per al desenvolupament de la regió en els propers anys.

En aquesta zona caribenya és on Magnolia TV grava per a Telecinco el *reality show* 'Supervivientes'. Allò que el programa mostra com unes illes de platges verges deshabitades són, en realitat, territoris ancestrals habitats històricament per garífunes que han vist com la seva geografia és apropiada i es converteix en objecte de consum televisiu occidental.

El pas per Mèxic

En una assemblea convocada per integrants de la caravana migrant es va rebutjar el pla "Ets a casa teva" llançat pel president mexicà Enrique Peña Nieto, que intentava regularitzar la situació migratòria. El pla no abordava aspectes estructurals pels quals la població hondurenya decideix diàriament abandonar el seu país, ni tampoc la restricció de la mobilitat de les sol·licitants, fet que va conduir que la major part de la caravana decidís continuar el viatge cap al nord.

L'opinió pública va oscil·lar entre el rebuig i l'acceptació. Una onada de xenofòbia va recórrer les xarxes socials i els principals mitjans de comunicació de Mèxic. No obstant això, les mostres de solidaritat des de baix han tractat de contrarestar-ho organitzant centres de recollida per a la caravana. Una intel·ligència col·lectiva que les comunitats van desplegar i aprendre durant el terratrèmol de l'any passat i que ara s'ha reactivat reflectint que, més enllà de les limitades possibilitats de transformació social, amb el canvi de govern, l'organització autònoma transcendeix. I possibilita aliances i estratègies de suport mutu entre els pobles de Mèxic i l'Amèrica Central.

L'èxode de l'Amèrica Central és imparable. Una altra caravana ja ha sortit d'Hondures i se n'estan organitzant més, també a El Salvador. Com conclou Mejía: "La gent ha vist que si marxen juntes en grups grans, això té un impacte polític". ●

Mostres de solidaritat des de baix han tractat de contrarestar la xenofòbia instigada per alguns mitjans de comunicació mexicans

L'èxode d'Hondures i de l'Amèrica Central és imparable; ja s'està organitzant una altra caravana des del Salvador

Vols visibilitzar el teu projecte o entitat?
anuncia't a la Directa!

Escriu a: publicitat@directa.cat

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

bodega
La Risa

OBRIM CADA DIA
AV. VALLCARCA 81
VINS, VERMUT, TAPES I CERVESES ARTESANES
-ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUCRE-

La **Directa** utilitza els serveis de

foli verd
gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

MONSTRES A LA PERIFÈRIA D'EUROPA

La inestabilitat política a Romania té causes més profundes que la corrupció. Els efectes de l'actual procés neoliberal de construcció europea també hi tenen molt a veure

L'anàlisi d'Àlex Amaya Quer | @AlexAmayaQuer

Doctor en Història
Cluj-Napoca, Romania

Reformes del sistema judicial impulsades pel govern que provoquen massives protestes arreu del país, un referèndum constitucional -fallit- que pretenia establir una definició restrictiva i homòfoba de la família en termes tradicionals... Romania es mou entre turbulències polítiques i socials, causant fins i tot la preocupació del Parlament Europeu, que en va debatre les circumstàncies el passat 3 d'octubre.

Hi ha diverses raons rere la tempesta. En primer lloc, es deu a l'existència d'una lluita política acerba entre partits per al control de les institucions. En segon lloc, les polítiques antisocials d'arrel europea estan provocant unes esquerdes profundes en la societat, que tenen un gran potencial de conflicte.

Les polèmiques reformes polítiques van començar el gener de 2017, amb un intent de revisar el Codi penal per despenalitzar certs delictes de corrupció a la vegada que s'indultava més de 2.000 persones empresonades amb aquests càrrecs. Les mesures van provocar una onada de protestes que van frenar l'intent del govern del Partit Socialdemòcrata (PSD). Però poc després, l'executiu va tornar a la càrrega amb un canvi legislatiu que reforçava el seu rol sobre el poder judicial i creava mesures de control sobre la seva tasca. Unes mesures necessàries, van argumentar, per lluitar contra els abusos que, al seu criteri, cometien la Direcció Nacional Anticorrupció (DNA) i els serveis d'intel·ligència, com acusacions sostingudes en testimonis que a canvi rebien immunitat, detencions arbitràries, filtracions interessades a la premsa per desacreditar acusats i l'ús de milers d'escoltes il·legals. De nou hi va haver protestes, però el govern aquest cop no es va arronsar.

A les reformes polítiques les va seguir la destitució de la principal fiscal anticorrupció, Laura Codruta Kövesi, a qui el govern acusava de ser la principal responsable dels suposats abusos de la DNA. Però per a la ciutadania, Kövesi representava un símbol de la lluita contra la corrupció i el seu cessament va ser in-

Es detecta una creixent divisió entre bàndols guanyadors i perdedors de l'actual ordre econòmic europeu i global

terpretat com un atac contra la justícia. El president, Klaus Iohannis, va negar-se a firmar la destitució, fet que va generar una tensa situació, que al final el Tribunal Constitucional va resoldre en favor del govern. I, mentrestant, aquest perpetrava un nou intent de reformular els conceptes penals d'*abús de poder*, *negligència* o *grup infraccional organitzat*.

Per acabar-ho d'adobar, el passat 10 d'agost, una gran manifestació a Bucarest es va trobar amb una reacció desmesurada de les forces de seguretat. Tot plegat va contribuir a projectar una imatge d'una Romania que es precipita cap a un escenari d'autoritarisme i profunda crisi política, quelcom inacceptable a ulls d'Occident.

Sobretot perquè Romania és un dels pilars de l'ordre euroatlàntic a l'Est d'Europa. Les línies polítiques fonamentals venen marcades per entitats exteriors, i govern i oposició les acaten. També assumeixen sense dissentir les mesures que les institucions supraestatals reserven al país: pagament regular del deute, control de la despesa pública, convergència macroeconòmica de cara a l'euro, obertura del mercat interior a grans multinacionals, manteniment d'una fiscalitat antisocial i un marc de contenció salarial.

Pel que fa al seu compromís amb l'OTAN, Romania és el país de la regió que més ha augmentat la despesa en defensa,

millorant els seus arsenals i desenvolupant un rol molt actiu en la militarització del mar Negre. El seu discurs contra Rússia és molt agressiu.

La renúncia a desenvolupar projectes polítics genuïns ha possibilitat la creació d'una classe política dedicada al propi profit mitjançant l'accés a la gestió de l'administració i dels fons europeus. És aquí on es produeix la lluita interna. La conflagració entre el PSD (el gran partit del postcomunisme, sorgit del Front de Salvació Nacional) i les forces de dretes té com a objectiu el domini de l'Estat i de l'administració, entesa com a *menjadora*. L'oposició utilitza la lluita anticorrupció com una arma per a escapar el PSD, el qual es defensa intentant posar aquestes institucions sota el seu control. L'oposició juga la carta del carer i de la pressió europea. Enmig, els serveis d'intel·ligència semblen mantenir una agenda pròpia.

A la vegada, a la societat romanesa hi ha una creixent divisió entre bàndols guanyadors i perdedors de l'actual ordre econòmic europeu i global. Les classes mitjanes urbanes abracen apassionadament la causa de l'anticorrupció contra un PSD a qui acusen de "comunista". En canvi, a les ciutats petites i a les zones rurals les protestes es perceben com un signe d'arrogància urbana, i la reacció als desajustaments econòmics i polítics s'ha canalitzat a través del discurs de la por i amb conservadorisme. Això explica que una organització fonamentalista pogués recollir tres milions de signatures per forçar la celebració del referèndum els passats 6 i 7 d'octubre amb l'objectiu d'impedir el matrimoni entre persones del mateix sexe, i que els principals partits polítics li donessin suport per no perdre base de votants.

L'alta abstenció va invalidar finalment el resultat, però el fet mateix que tingués lloc i que provoqués reaccions favorables dins la classe política és una nova mostra que, a la perifèria oriental europea, els desajustaments socioeconòmics poden crear monstres. ●

Actuació dels
Castellers de
Vilafranca
/ MIREIA
COMAS

Valors amb folre i manilles

Des dels seus orígens en els balls de valencians fins avui, fer castells és més que una tradició i ha esdevingut una eina vertebradora de nombrosos municipis o de l'àmbit universitari

Joan Pol Alcaraz | @JoanPolAlcarazR

Des de petites, a l'escola ens expliquen què són els castells: torres humanes que es fan des de fa molts anys a Catalunya i que són una de les activitats culturals populars més potents al nostre país. Fins i tot les que no n'entenen gaire, estem familiaritzades amb conceptes que podrien sonar tan estranys com *3 de 9, folre i manilles* o *castell de gamma extra*.

En termes generals, estariem d'acord a definir els castells com una tradició catalana, com un ritual al qual es poden associar d'altres com les sardanes, els balls de bastons o les colles geganteres. Però els castells van molt més enllà. Ser casteller significa dedicar una gran part del temps lliure a una activitat col·lectiva amb altres companyes amb qui es comparteixen moltes més coses que el fet d'aixecar torres humanes.

Origen al País Valencià

Per explicar quina és la situació actual del món casteller, cal començar pel principi. Ens hem de remuntar fins al segle XVII per trobar-ne l'origen. Xavier Brotons, director de l'Enciclopèdia Casteller, explica que l'antecedent d'aquesta tradició són els balls de valencians, on s'aixecaven torres de persones en forma de piràmide. "A Valls es va adoptar la tradició valenciana i, després d'uns canvis en la tècnica, el

1791 ja es parla per primera vegada de *nois de castells*", detalla Brotons amb l'ajuda de l'historiador Àlex Cervelló.

Aquesta activitat popular es va anar escampant pel Camp de Tarragona i el Penedès, i el 1851 arribem a la que es coneix com la primera època daurada casteller, on es van descarregar els primers castells de 9. A finals de segle, però, s'entra en una època de decadència i es van deixar de descarregar castells tan alts. Brotons troba l'explicació en dos aspectes principals: una plaga de fil·loxera, que va exterminar les vinyes del Penedès i va fer que molta gent hagués d'emigrar, i una època on s'imposava una *modernització* que rebutjava tradicions com els castells, els quals consideraven *bàrbars*.

"Les colles van envellir, però miraculosament van resistir", diu Brotons. Gràcies a això, a finals dels anys vint i amb la voluntat catalanista de recuperar tradicions, van sorgir noves colles a Tarragona i el Vendrell. Aquest progrés es va veure trencat pel parèntesi de la Guerra Civil, però durant el franquisme es va produir un fet molt interessant. A diferència del que pot semblar, el franquisme no va rebutjar els castells, sinó que se'ls va apropiat. Segons Brotons, "Franco deia que els castells eren una tradició local, de Valls, i no de Catalunya; per tant, es van apropiat els castells com una tradició espanyola". Franco utilitzava els castells per rebre visites oficials i, durant aquesta etapa, es donaven anècdotes com que les enxanetes feien la salutació feixista dalt de la torre en comptes de l'aleta. »

» Tot i això, amb el final del franquisme es va entrar en la segona època daurada casteller, quan el 1981 es va tornar a descarregar un castell de 9. L'explicació més lògica de la revifada podria ser la del final de la repressió i la voluntat de recuperar les places i els carrers. Tot i així, Brotons explica que un altre fet rellevant va ser que “el món casteller va passar de ser professional a ser amateur”. “Fins al moment, aquelles qui pujaven al tronc cobraven diners per fer el castell. Quan això es va acabar, es va donar més valor a la pinya i molta més gent es va apropar a fer castells perquè es va convertir en un món més accessible”, afegeix.

Actualment, encara estem vivint aquesta segona època daurada del món casteller. Hi ha qui considera que des dels anys noranta estem vivint fins i tot una època de platí, després que es descarreguessin els primers castells de gamma extra, és a dir, aquells que tenen una dificultat més elevada que el 3 de 9. Malgrat això, Brotons explica que “aquestes definicions no han triomfat gaire”, perquè “des del 1981 els castells no han parat de progressar de manera continuada”.

Fer castells és un esport?

La temporada casteller té moltes dates marcades en vermell al calendari: Sant Fèlix, la Festa Major de Terrassa, les Santes de Mataró... Però n'hi ha una que destaca entre totes elles per dos motius, el gran nombre de colles que hi participen i la seva particularitat que l'envolta d'un debat molt recurrent dins del món casteller. Estem parlant del Concurs de Castells de Tarragona.

Amb la seva primera edició el 1902 i de manera ininterrompuda des del 1980, el concurs és un esdeveniment que se celebra durant un cap de setmana a Tarragona cada dos anys i hi participen fins a 42 colles, entre divendres i diumenge. Durant la temporada, els castells que es fan a cada diada són puntuats segons la seva dificultat, i els que entren en el rànking més alt participen del concurs, reservant el diumenge per a les millors colles. En la competició, també es puntuen els castells segons la seva dificultat, i la colla que treu la puntuació més alta és guardonada amb un trofeu que l'acredita com a vencedora de l'esdeveniment.

Com a favorita sempre trobem els Castellers de Vilafranca, tot i que altres colles -com les dues de Valls, la Jove de Tarragona o els Capgrossos de Mataró- sempre hi tenen alguna cosa a dir. Ara bé, a tots els concursos hi ha una gran absència d'entre les millors colles castelleres, la dels Minyons de Terrassa. L'Arnau Boada n'és el cap de colla i explica que “són molts i molt diferents els motius que ens fan enrere a l'hora d'anar al concurs, però el que està clar és que hi ha una gran majoria dins de Minyons que estem d'acord en no anar-hi”. Tots aquests motius giren al voltant de la idea que iniciatives com la del Concurs de Tarragona poden contribuir a fer que els castells s'assemblin cada vegada més a un esport. “Nosaltres creiem que no es pot puntuar un castell; cada colla valora els seus castells un cop s'han realitzat segons les sensacions que els transmet”, explica Boada.

Per contra, Castellers de Vilafranca és una de les colles més defensores del Concurs de Tarragona. Des del 2000 fins al 2016 n'havien guanyat totes les edicions de manera consecutiva; aquest any, però,

Castell dels Minyons de Terrassa a la plaça de Sant Jaume de Barcelona / MIREIA COMAS

s'ha vist superada per la Colla Vella dels Xiquets de Valls. Toni Bach, el cap de colla, no hi veu cap problema a considerar els castells un esport. “Els castells no són només un esport, són el nostre esport i és el millor”, explica, “el Concurs és la gran manera de canalitzar la competitivitat del món casteller”.

Malgrat tot, la relació entre aquestes dues colles que se situen en extrems tan oposats en el debat sobre els castells i l'esport és molt bona. Tant Bach com Boada coincideixen a explicar que respecten la posició de l'altra colla i comenten que a nivell personal hi ha moltes amistats entre verds i minyons.

Potser la clau de tot això està en el que diu Brotons, que l'etiqueta d'esport o tradició ritual fa més mal que una altra cosa al món casteller i que, en certes ocasions, com en el Concurs, s'assembla més a l'esport, però en altres, com a les festes majors, es tracta d'una cosa més ritual. Brotons creu que el món casteller té molta sort perquè té “la paella pel mànec” i ha anat progressant de manera espontània i no reglada. Per tant, no cal considerar els castells un esport o no, sinó simplement continuar avançant i seguint el ritme que cada colla s'exigeix.

Castells i gènere

Per entendre el gran èxit dels castells en els últims anys, és important tenir en compte un canvi que es va materialitzar els anys noranta. Fins llavors, els castells estaven formats íntegrament per homes. En

Castellers de Vilafranca
i Minyons de Terrassa
discrepen sobre la idoneïtat
del Concurs de Castells
de Tarragona, però tot i així
mantenen una bona relació

L'estructura líquida quotidiana

El relat d'Ivet Eroles | @iveteroles

-Ja no sé si tornaré a enamorar-me de la mateixa manera... -pausa per ordenar les idees, això no és ben bé el que la Carlota vol dir-. O sigui, què significa estar enamorada? De què parlem quan parlem d'amor? ["És una primavera desbocada, un esclat que t'arrasa per dins, amb neguit, amb desig, amb impaciència, et devora", ha escrit aquest matí en un post-it que ara penja de la nevera, "o el murmurí mans d'un vespre de tardor", segueix la frase, "mentre a fora plou".]

-Cada cop és diferent, ara no estíem de la mateixa manera que quan en teníem 15, o potser sí... -segueix la Carla, que cada 20 minuts s'aixeca de la taula per fer pipí des que s'ha aficionat al te-. Ens hem repetit i demostrat tantes vegades que sempre ens en sortim, que tenim unes vides plenes de sentit, que no pengem mai d'una sola persona, que... ["Tenim una xarxa d'afectes que ens bressola", diu una de les notes de la Carlota, que arrugada i amb traces de xocolata encapçala la seva agenda.] I sabem que no estem soles, que disposem de l'espatlla, la mà, la carícia de qui ens acompanya... Que la idea d'amor de les pel·lícules no encaixa amb les nostres vides.

-Auuuuuuuu! -fan les dues a la vegada.

Es giren. Hi ha algú més al bar que senti el clam del seu udol? Pel cap de la Clàudia es creuen converses i personatges mentre condueix els quilòmetres que separen casa seva de la feina. La Carla, la Carlota... S'entreté inventant situacions que podria protagonitzar ella mateixa amb altres noms que podrien ser els seus, i ara, que no la sent ningú, es posa també a udolar sense deixar anar el volant.

"Existeix una pressió constant a fer-ho tot sempre bé, a no perdre els papers, a no alçar la veu, a buscar la felicitat, a furgar fins al centre de la terra per trobar-la, a rebre una lliçó dia rere dia, agraïda... Però per molt que ho intenti fer tot sempre bé, de vegades no me'n surto, crido i faig mal a qui m'estima. I la vida, la vida no sempre té un tracte amable amb mi, i jo ja no sé entendre-la", va penjar la Carlota a l'Instagram fa una setmana, amb una foto d'ella amb pijama, despenjada i amb el llapis d'ulls negre galtes avall.

/ VISUAL OMELETTE

-Fa temps que tinc ganes de posar arrels, però tota la superfície que m'envolta és líquida i no trobo una base sòlida on clavar-les -continua la Carlota, parafrasejant la Clàudia, aficionada a guionitzar la seva vida.

-No totes les plantes tenen arrels.

D'acord, però "ens hem acostumat a una realitat líquida on sobren opcions i falten compromisos". Aquesta frase es podria incorporar al diàleg, però la Clàudia dubta a posar-la, per si sona massa conservadora.

-No sé gaire què vol dir la gent amb això de fluir o volar; són paraules plenes, rodones, completes, que de tant fer-se servir es buiden de significat i tan sols en queda l'estructura de les lletres que les aguanten, fent d'aparador en una pantalla mòbil -diu la Carlota, o potser només ho té apuntat en un dels tants paperets que enganxa a tots els objectes que fan quotidiana la seva vida-. Miro els meus avis i no sé com els ho puc explicar, ells van créixer per sobreviure i jo visc en una espiral constant on tot canvia de forma brusca, inestable, i busco, sempre busco alguna cosa, no sé ben bé el què.

-Et sents perduda?

La Clàudia s'ha despistat i s'ha passat la sortida de la rotonda que la porta a casa. A fora plou, és fosc i les llums dels altres cotxes converteixen el vidre en un paisatge de rius vermells i grocs; millor que engegui els eixugaparabris. Un tomb més a la rotonda, ara sí, la sortida que et porta a casa.

-Diuen que l'aigua busca el pas que li és més natural, i, si fa falta, arrasar allò que els humans han construït al mig del seu curs. L'aigua no en deu saber res, de les nostres comoditats, del nostre conformisme, de les nostres pors -pensa la Clàudia amb veu alta.

-I saps? Sempre està en contacte amb les roques, amb la terra, amb les arrels; les alimenta -comenta la Carla.

-Si nosaltres som un 60% d'aigua -la Clàudia segueix en el diàleg intern mentre fa girar la clau per entrar a casa -, d'on em neix aquesta angina? Per molt que la llanci riu avall, tard o d'hora torna. ●

Subscriu-te
al periodisme cooperatiu
per la transformació social

Entra i registra't a directa.cat

Anual paper+web 75€

Anual web 40€

Anual solidària 140€

Ja estàs subscripta?
Fes-te sòcia
de la cooperativa

Demana més informació a cooperativa@directa.cat

Directacoop

ressenyες

Fam de vida

Anna Celma Melero | @Acelmamelero

El cos és el primer camp de batalla i la primera terra a defensar, diuen algunes feministes en les lluites descoloniales. Per Roxane Gay, el cos esdevé terreny de conflicte armat just a l'entrada de la pubertat, i d'aleshores ençà el converteix en baluard, presó, enemic i refugi. Un cos i una vida travessats per la fam inesgotable. Fam d'engolir, sense fi, perquè no troba consol en allò que ingereix. Per fer més fortes les muralles, per fer més profund el fossar.

A *Hambre. Memorias de mi cuerpo*, Gay comparteix textos en primera persona d'una profunda intimitat. El llibre és alhora relat, autobiografia i assaig; des de les pròpies vivències, l'autora ens permet travessar les fronteres del seu cos, del seu [jo], en dues direccions. Cap endins, per saber què va iniciar Gay en una relació tortuosa amb la corporalitat, la feminitat i les altres persones. Cap enfora, per radiografiar totes les violències i setges que les dones, les trans, les persones no normatives... patim quotidianament, sovint amb total impunitat.

L'autora incompleix molts dels mandats de gènere i dels estereotips que patriarcat i capitalisme marquen. És obesa, bisexual, negra de pell fosca, estatunidenc d'arrels haitianes, sovint deprimida i amb ansietat, i a sobre és escriptora. Pel món consumista i productivista, és una *dona difícil*, que trans-

gredeix i empra la veu per empènyer les fronteres de la limitada llibertat que li és permesa.

Des d'aquestes coordenades, Gay narra, vivisecciona, fotografia i rememora la seva identitat en permanent procés de construcció i destrucció forana o pròpia. El menjar i l'acte de menjar es compaginen amb la fam i el desig de no ser, d'esborrar-se del món i així obliterar les violències que l'han marcada a foc. Però també amb l'esperança i l'esforç per sentir-se feliç en una identitat indisciplinada, resilient i resistent. Malgrat tot, hi ha molta fam de vida a la ploma de Roxane Gay. ●

LLIBRE
Hambre
Roxane Gay
Capitán Swing, 2018
288 pàgines

Triar la florescència

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

Podria semblar que la jove escriptora sud-africana Kopano Matlwa convida a submergir-te en una història d'esperança, primaveres i florescències, però, amb valentia i cruesa, la seva darrera novel·la et llança de cap a un postapartheid ple de violències. Editat en català per Sembra Llibres, *Florescència* té mirada de dona. De dona negra i precària. La protagonista, Masechaba, a través d'un monòleg interior torrencial, ens col·loca en guerra en un país racista i xenòfob, ens asfixia dins una sanitat pública del tot deficient i ens fa sentir la vulnerabilitat dels cossos.

Masechaba lliura moltes batalles. Ha estudiat Medicina, com l'autora, i es repeteix entre els murs de l'hospital que ha de posar-se a la pell de les pacients, però no hauria

d'endur-se-la a casa. La sensació de no estar fent tot allò possible quan algú es troba en la cruïlla entre la vida i la mort, de claudicar i d'isolació -"quan matem un pacient estem sols"- turmenten la jove. La ficció de *Florescència* retrata una realitat de violència xenòfoba in crescendo que es normalitza entre doctors, infermeres i pacients, i cristal·litza en la seva pròpia mare, que la intenta allunyar de la seva amiga únicament per haver arribat de Zimbàbue.

Per damunt de tot, *Florescència* ens empeny a triar: assumir la complicitat amb el racisme i la xenofòbia o trencar-la, convertir-se o no en aquells que durant l'apartheid es van limitar a mirar-s'ho. Masechaba tria i decideix prendre partit assumint uns riscos que la duren al llindar de la mort. ●

LLIBRE
Florescència
Kopano Matlwa
Sembra Llibres, 2018
143 pàgines

Escoles pròpies

Ivet Eroles | @IvetEroles

Les fotografies de Joan Alvaro tenen la bellesa polsosa, humida i penetrant de la terra. Imatges que palpen l'esçorça d'un arbre i que no amaguen els fems. Segueixen animals que trepitgen a pas ferm, s'aturen als ulls àvids que, malgrat la boira, aguaiten el ramat i rellisquen amb les gotes de pluja que a l'hivern es fan neu.

"La meua particular escola de pastors va ser el meu avi Germán. Amb ell he llaurat, podat, esbrossat, empeltat, veremat. I és així com s'inicia aquest llibre", escriu Alvaro, un llibre de poques paraules però precises, com *ufals*, *raigràs*, *murriar*, *blets* i *didorta*, que Xevi Crosas (exalumne de l'Escola de Pastors de Catalunya) utilitza per evocar una manera d'entendre i viure el món.

LLIBRE
Escola de pastors
Joan Alvaro
Pol·len Edicions, 2018
49 pàgines

Si fem passar les fulles del recull fotogràfic d'Alvaro entre els dits, veurem que hi predomina la imatge fosca i un blanc que enlluerna i ens fa aclucar els ulls. Es tracta d'una visió particular del món. Tot i això, cal trencar la percepció estanca que ens parla de duresa i fang, ja que l'ofici de pastor té molts dies de sol radiant i d'aire que bufa suau, carregat d'idees i noves visions, com les de l'alumnat de l'Escola de Pastors de Catalunya, que fa deu anys que confia i aposta per la pervivència i renovació de l'ofici.

"Camí de fang, saó del temps, petjant de nou sobre antics peus passats ahir. Arriba calm fins tanca breu on belen res llana i cabrum", Feliu Ventura per a *Escola de pastors*. ●

/ FREDDY DAVIES

Spitou Mendi,
activista del Sindicat
d'Obrers del Camp
- Sindicat Andalús
de Treballadors

Nascut al Senegal i fill de pagesos, es reivindica com a home del camp. De fet, va conèixer la ciutat als disset anys, quan es va traslladar al nord del país per estudiar filologia en llengües hispanoamericanes. Va treballar com a professor al seu país d'origen, però, descontent amb les condicions laborals que li oferia l'ensenyament privat catòlic al Senegal, va marxar a Almeria, on va arribar l'any 2001. "En veure tanta mà d'obra submissa i obedient, gent que no parla l'idioma i només sap dir que sí amb el cap, em vaig dir que calia fer alguna cosa". És llavors quan, en un locutori, va veure un anunci d'una assemblea general de treballadores. Així va conèixer el Sindicat d'Obrers del Camp - Sindicat Andalús de Treballadors (SOC-SAT). L'any 2006, després de treballar cinc anys al camp, va assumir el càrrec de portaveu territorial del sindicat. Ara fa un any que està retirat del càrrec formal, però continua vinculat a l'organització.

“Hem de desterrar el concepte de temporer”

Mariana Cantero | @cantero_mariana

Denuncieu la situació laboral de les treballadores del camp...

Sí, perquè la situació és dramàtica. No tenen drets, treballen de sol a sol. El conveni estipula que s'han de cobrar 46 euros per vuit hores de feina, unes condicions que ningú té. Moltes vegades els patrons declaren 5 dies de contracte quan la gent en treballa 30. Hi ha gent que treballa durant anys i no té dret a atur. La Seguretat Social ho accepta, no hi ha prou inspectors, per la qual cosa deixen les treballadores en mans dels explotadors.

Normalment es fa servir la figura del personal temporer per justificar situacions de precarietat...

Hem d'oblidar, desterrar, el concepte de temporer. No n'hi ha, de temporers. Qui treballa 9 o 10 mesos no ho és. La campanya comença al setembre i acaba al juny, a vegades comença fins i tot al juliol. Això és tot l'any, però els contractes són fins a la finalització de la campanya, i això obre la via de l'acomiadament quan el patró ho vol o troba algú sense papers que cobra menys.

Aquestes pràctiques són generalitzades?

Els petits agricultors a vegades no tenen capacitat de competir amb els grans, però, si només poden pagar dos treballadors com cal, és el que haurien de fer. Hi ha cooperatives amb més mitjans, però en general tampoc compleixen les condicions laborals establertes per la llei. Vigilen més amb la contractació i els dies cotitzats, però del tot no ho aconsegueix ningú.

Hi ha connivència per part de l'administració?

Les organitzacions agràries COAG, ASAJA i UPA parlen amb el subdelegat del govern, que els empara i en pren part. Ja hem denunciat aquesta complicitat. Però els agricultors tenen dret a vot, mentre que molts dels seus treballadors no en tenen, perquè són il·legals.

El sindicat va denunciar els abusos sexuals als quals estaven sotmeses un grup de dones treballadores del camp a Huelva. Aquesta situació es reproduïx en altres llocs d'Andalusia?

A Almeria hi ha moltes dones treballant al camp. Estan presents en tots els sectors de l'agricultura, des de la recollida fins a l'emmagatzematge. Pateixen situacions laborals d'abús, potser en algun cas abusos sexuals, però no tan visibles ni generalitzades com a Huelva.

Allà, des del començament de les crides a contingents de treballadores, quan demanaven poloneses o noies de l'Est l'any 2002-2003, se sabia que hi havia alguna cosa. Quan aquests països van entrar a la Unió Europea van deixar de venir aquestes dones. Llavors van anar al Marroc a buscar gent que no parla espanyol, a la qual han arribat a exigir que sigui mare de família per assegurar-se que tornaran al seu país. La realitat és que moltes no han tornat i són a Almeria exercint la prostitució per enviar diners a les seves famílies. Aquest drama que hem denunciat és corrent en aquests sectors, perquè els patrons saben que busquen gent necessitada. Per això mateix no esperaven que això es fes públic. Estem molt contents del coratge d'aquestes dones, ha costat molt que surti a la llum. Ara el tema ja és en mans dels jutjats.

Teniu portaveus dones?

I aquesta pregunta? [riu] Tenim dones molt valentes, però en el sector on estem no tenim portaveus dones.

De fet, no hi ha gaire gent que vulgui ocupar aquests càrrecs, perquè és exposar-te, és fer públiques les queixes generals. A més, s'ha de viatjar molt i això no sempre és compatible amb certs horaris. A més, a Almeria s'han de tenir idiomes, perquè hi ha gent de tot arreu. Hem intentat formar dones perquè arribin a ser portaveus, però no ho hem aconseguit.

La precarietat i l'alta mobilitat també dificulten la lluita sindical...

Sí. De fet, quan vam començar amb 'papers per a tothom' l'interès era general. Hi havia més gent indocumentada els anys 2001-2002. Aquesta lluita es va anar apagant. Quan la gent obté papers marxa a Barcelona o Madrid per buscar una feina menys precària. Això ens dificulta la tasca sindical, perquè pots preparar bé un quadre sindical per al relleu i que després marxi. A Almeria la gent no s'integra, se'n va.

Les reformes laborals us han afectat?

Sí. Jo crec que abans de les reformes estàvem malament, però normalment s'aconseguien contractes més estables. El problema és que des de fa relativament poc l'acomiadament és molt més econòmic. Les persones migrades, quan les acomiaden, se'n van sense res. Per això la nostra tasca és comunicar com són les lleis, que les treballadores sàpiguen que tenen drets. ●

Hem intentat formar dones perquè arribin a ser portaveus, però no ho hem aconseguit